

FOKUS

KVINNER SAMMEN

WOMEN UNITED NO. 3-4 / 2014

Gjennombruddet

FNs kvinnekonferanse i Beijing 1995 ble en milepæl.
Er dagens politikere like lydhøre for kvinners stemmer?

Editor's note

ODA GILLEBERG, REDAKTØR,
KVINNER SAMMEN
@O_GILLEBERG

Dette nummeret av Kvinner Sammen er et jubileumsnummer for FNs største kvinnekongress noensinne. I 1995 møttes statsledere fra 189 land og over 30 000 aktivister og journalister i Beijing. Etter dagvis med taler, diskusjoner og demonstrasjoner ble verdens ledere til slutt enige om en felles retning for framtida. Handlingsplanen fra Beijing ble enstemmig vedtatt. Den skulle gi alle kvinner de rettighetene de hadde krav på. Dette var et gjennombrudd.

Det har skjedd mye på tjuve år, men ingen av landene har klart å oppfylle alle anbefalingene fra Beijing. Utviklingen mot mer likestilte samfunn går for tregt. Fortsetter vi i dette tempoet vil det ta 50 år før vi har likestilling i parlamentene, og 80 år før kvinner har de samme mulighetene som menn til å delta i det økonomiske liv,

skriver direktøren av UN Women.

Kanskje er ikke politikerne våre visjonære nok. I hvert fall forhaster de seg ikke med å styrke kvinners rettigheter, hvis de ikke blir presset til det. Mobiliseringen starter oftest nedenfra.

I dette nummeret vil du stadig møte på Lilly. Gjennom dagboknotater gir hun oss et fiktivt innblikk i hvordan det er å være jente i vår verden. Selv om *vår Lilly* er funnet opp, tror vi det er mange som ligner på henne der ute, og vi tror at verdens Lillyer spiller hovedrollene i fortellingene om vår fremtidige verden.

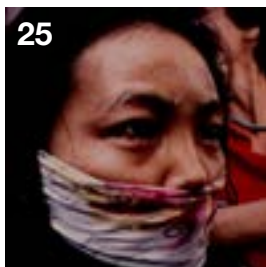
Oda Gilleberg
Redaktør, Kvinner Sammen

Innhold

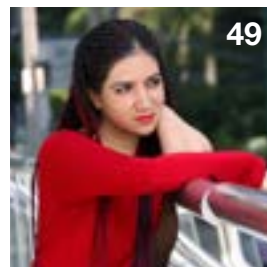
- 10** Beijing+20: Hva har skjedd på 20 år?
- 26** Kvinner i Afghanistan har oppnådd mye, men vil det vare?
- 30** The missing daughters of India: An unreversible trend of sex selection?
- 34** Colombia: Der å utsettes for seksuell vold er "en del av jobben med å være kvinne"
- 42** Kvinnelige soldater ruster opp til kamp mot IS
- 52** Øremerket: Kvinner er i flertall i Rwandas parlament, men har de reell makt?
- 56** Hvorfor er det ingen ny kvinnekongress i sikte?

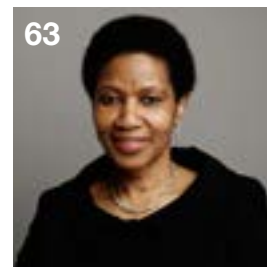
Charlotte Bunch on what has been achieved since 1995 and why the Beijing platform is still relevant.

Fra forsiden: Mye har skjedd siden 1995, men tiden har stått stille for kvinner i Tibet, skriver Namgyal Tsomo Svenningsen.

What are the main issues at stake when determining priorities for the future? Emilia Reyes asks.

Backtalk: Let's be frank, executive director of UN Women says. The centuries-old fight for gender equality cannot be an open-ended battle any longer.

**FORUM FOR KVINNER OG
UTVIKLINGSSPØRSMÅL**

Ansvarlig utgiver / Publisher:

FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål
Storgt. 11
0155 Oslo
www.fokuskvinner.no
ISSN: 0803-8589

Artikler i Kvinner Sammen uttrykker ikke nødvendigvis FOKUS' synspunkter. Kvinner Sammen opererer etter Redaktørplakaten / The views expressed in Women United do not necessarily reflect the views of FOKUS. Women United operates by the Norwegian Editorial Declaration.

Published with support from NORAD.

Redaktør / Editor: Oda Gilleberg
og@fokuskvinner.no

**Redaksjonsråd /
Editorial board:** Gro Lindstad
Mette Moberg
Magnus Holtfodt
Irene Tollefsen

Research: Camilla Kleiberg Jensen
Renold T. Christopher

Design: OKTAN

Trykk / printing: F.J. Stenersen AS

Opplag / Circulation: 4.200

Forside / Cover: Fotograf ukjent.

Bakside / Back cover: Elin Høyland

Hvor har det blitt av de visjonære politikerne?

GRO LINDSTAD.
DAGLIG LEDER, FOKUS
GROLIND

Under FNs Kvinnekonferanse i Beijing og NGO Forum i Huairou i 1995 var det sterkt engasjement for å tydeliggjøre forpliktelser for kvinner og likestilling for alle verdens land. Kvinneaktivister fra hele verden stilte klare krav til hva som måtte komme på plass. Resultatet ble Beijing Platform for Action som løftet frem 12 temaer som ble ansett som kritiske for kvinners rettigheter og likestilling. Nå, snart 20 år senere, er det fortsatt langt igjen på alle 12 områdene før vi har oppnådd likestilling, og det har vokst frem nye tematiske områder som ikke fikk nok oppmerksomhet i 1995.

Til FNs Kvinnekommisjonsmøte i mars 2015, og jubileet som omtales som Beijing+20, har FN bedt alle medlemslandene om å rapportere på oppfyllelse av innholdet i handlingsplanen. Så langt er det ingen land som kan hevde at handlingsplanen er oppfylt.

Når nye bærekraftsmål skal fremforhandles og vedtas i september 2015, blir det viktig å styrke alt arbeid knyttet til kvinner og likestilling. Ved oppsummeringen av FNs Tusenårs mål sier alle rapporter og tilgjengelige data at målene som omhandler kvinner er kommet til kort.

Med denne informasjonen som bakteppe er det ekstra beklagelig at Utenriksdepartementets (UD) statsbudsjett for 2015 ikke nevner ett ord om Beijing+20, eller oppfølging av handlingsplanen fra Beijing. Regjeringens Sundvollen-avtale sier at «Det er behov for å styrke kvinners perspektivet i utviklingspolitikken». Neste års politiske rammeverk synlig-

gjør ikke denne «styrkingen» overhodet, bortsett fra den økte satsingen på jenter og utdanning. Problemet med en slik snever satsing er at regjeringen ikke anerkjenner utfordringene som ligger foran oss. Jentene som får utdanning har også behov for mødre som kan støtte dem, som har rett og mulighet til arbeid og økonomisk utvikling. Jentene og mødrene må ha vern mot alle former for vold, rett til god seksualundervisning på skolen og rett til å bestemme over egen kropp. Hvis utdanning skal bidra til store endringer, må skolejentenes jobbmuligheter etter endt utdanning styrkes. Det må legges til rette for at kvinner inkluderes som likeverdige parter innenfor alle samfunnsinstitusjoner, for eksempel ved fredsforhandlingsbord og i parlamenter. Det må med andre ord tenkes og handles helhetlig.

I 1995 ble Beijing Platform for Action enstemmig vedtatt av 189 medlemsland med visjonære ledere og politikere som ville jobbe for likestilling. Beijing-plattformen er fortsatt verdens mest omfattende rammeverk for likestillingspolitikk. Ved å prioritere Beijing+20 kan politisk ledelse i UD både bidra til å styrke den helhetlige tilnærmingen som er nødvendig for å bedre kvinners situasjon, og samtidig gjøre Norge fortjent til å bli kalt et foregangsland for likestillingspolitikk. Vi utfordrer visjonære og viljesterke politikere i regjeringen og på Stortinget til å tre frem fra skyggene og sikre kvinner den fremtiden de selv ønsker. ■

Gro Lindstad
Daglig leder, FOKUS

TEKST: ODA GILLEBERG,
REDAKTØR, KVINNER SAMMEN
@O_GILLEBERG

7 punkter som forklarer

«The Beijing Declaration and Platform

1 Hva er «The Beijing Declaration and Platform for Action»?

Under FNs fjerde kvinnekonferanse i Beijing i 1995 vedtok 189 av FNs medlemsland en erklæring (Declaration), hvor statene beskrev sine ambisjoner for en likestilt verden, og en handlingsplan (Platform for Action) som konkretiserte hvordan ambisjonene skulle oppnås. Til sammen kalles dette «Beijing-plattformen».

2 Hvorfor blir Beijing-plattformen og konferansen i 1995 ansett som så viktig?

Ved å signere Beijing-plattformen anerkjente statslederne at økt likestilling og styrking av kvinners rettigheter var viktig for å oppnå generell utvikling i verden. Beijing-plattformen er fortsatt det mest omfattende globale rammeverket som eksisterer for likestillingspolitikk.

"Women's Rights are Human Rights and Human Rights are Women's Rights", sa Hillary Clinton i sin tale under konferansen, og bidro dermed til å sette kvinners rettigheter inn i en større sammenheng. Denne analogien har blitt historisk, og har bidratt til at verden stadig har viet kvinners rettigheter mer oppmerksomhet de siste 20 årene.

■ FNs kvinnekonferanse i Beijing i 1995 ble et vendepunkt for kvinners rettigheter. Beijing-plattformen er til dags dato verdens mest omfattende rammeverk for likestillingspolitikk.

■ 20-årsjubileet i 2015 blir likevel ikke bare en fest. Disse 7 punktene kan hjelpe deg til å forstå hvorfor.

3 Hva var det som gjorde at verdenslederne var såpass radikale i 1995?

1990-tallet var et tiår med en rekke store og viktige konferanser i regi av FN, som involverte sivilt samfunn og som satte søkelys på rettigheter og behovene for endring: Global Summit i Rio i 1992 med fokus på miljø og bærekraftig utvikling, menneskerettighetskonferansen i Wien i 1993, Befolkningskonferansen i Kairo i 1994.

Utfallene av disse konferansene, samt tidligere kvinnekonferanser, spilte en viktig rolle forut for Beijing, hvor vi kan si at det hele toppet seg. I sum har alle disse konferansene bidratt til utvikling av ny politikk og lovgivning, og dermed til å skape endring.

4 Men Beijing-plattformen er 20 år gammel. Er den ikke utdatert?

Ja og nei.

Handlingsplanen fra Beijing tar for seg 12 områder som den gang ble ansett å være de største hindrene for kvinners utvikling (se s. 10). Verden har utviklet seg siden 1995 og andre utfordringer enn de som omtales i Beijing-plattformen, har havnet i søkelyset. For eksempel er Beijing-plattformen bortimot taus når det gjelder epidemier (bortsett fra aids), seksuell orientering og menneskeskapte klimaendringer. Slik sett kan det hevdes at Beijing-plattformen er utdatert.

Samtidig er mange av utfordringene innenfor de 12 nevnte områdene fortsatt gjeldene. Ingen land har maktet å oppfylle Beijing-plattformen. Men det er likevel grunnlag for å hevde at likestilling og kvinners rettigheter har blitt styrket på flere områder i løpet av de siste 20 årene, noe som kan være én av årsakene til at konservative allianser har vunnet nytt terreng. Disse alliansene har hatt til hensikt å reversere flere av anbefalingene i Beijing-plattformen. Når en 20 år gammel handlingsplan enda ikke er oppfylt, og fortsatt oppfattes som kontroversiell, kan den neppe kalles utdatert.

for Action»

5 Hvorfor tar det så lang tid å oppfylle Beijing-plattformen?

Beijing-plattformen er ikke juridisk bindende, og er derfor avhengig av politisk vilje for å skulle bli gjennomført. Ting tar tid, fordi den politiske viljen er svekket.

FNs Kvinnekomisjon som har ansvaret for å overvåke og evaluere gjennomføringen av handlingsplanen fra Beijing, hevder bl.a. i sin 2010-evaluering at kvinners begrensede deltakelse i beslutningsprosesser og mangelen på økonomiske ressurser, står i veien for full implementering av handlingsplanen. Mikrofinansiering, eller manglende finansiering fra FNs medlemsland, hindrer FNs kvinne- og likestillingsarbeid, ifølge FNs Generalsekretær.

At de politiske frontene har spisset seg i løpet av disse 20 årene, er også en faktor. Stadig sterkere konservative allianser blokkerer fremskritt og utvikling. Disse alliansene er en merkelig sammenblanding av land – som Russland, Saudi-Arabia, Malta og Polen, for å nevne noen – som i de fleste andre spørsmål tilhører hver sin motpol. Felles grunn finner de derimot når det handler om å kontrollere kvinner og spesielt deres kropp.

6 Hva vil skje nå?

I 2015 markeres 20-årsjubileet til Beijing-plattformen, og det er grunn til å feire! Selv om det fortsatt er mange kamper igjen å kjempe, har mye skjedd i løpet av de siste 20 årene.

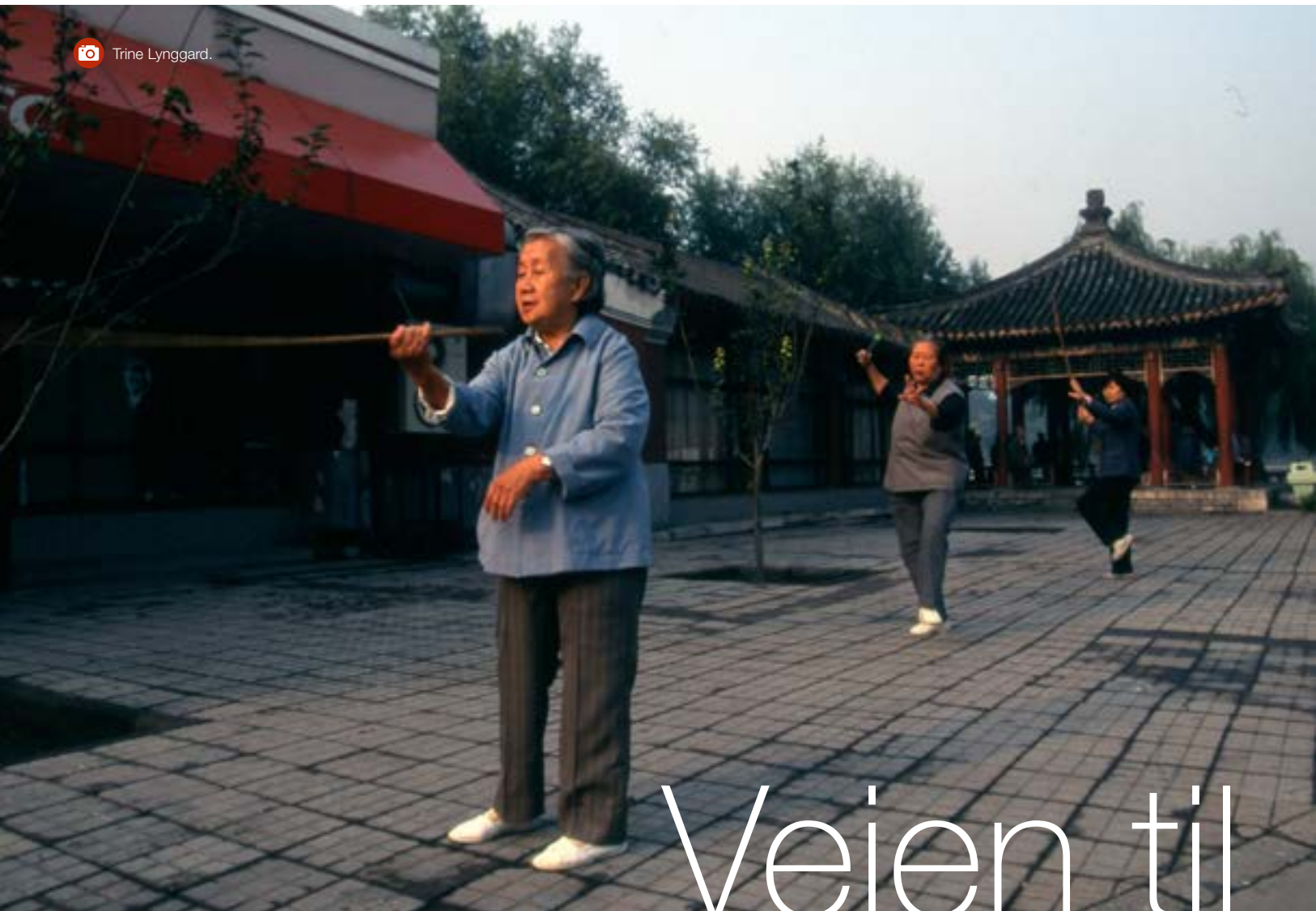
I mars 2015 skal FNs Kvinnekomisjon arrangere sitt årlige møte (CSW) i New York. Under dette møtet skal det gjøres opp status quo for implementeringen av Beijing-plattformen, og forhåpentligvis vil stater kunne enes om videre satsning.

Det er fortsatt nødvendig at Beijing-plattformen settes i sammenheng med, og gjenspeiles i, pågående globale prosesser. Neste år skal nye globale utviklingsmål, «bærekraftmålene», ta over for Tusenårsmålene som utløper i 2015. Resultatene fra FNs Kvinnekonvensjon i mars vil kunne ha direkte innflytelse på innholdet i bærekraftmålene.

7 Skal FN arrangere en ny kvinnekonferanse?

Det har blitt diskutert om FN skal arrangere en ny verdenskonferanse om kvinners rettigheter, men foreløpig foreligger ingen slike planer.

En slik konferanse kunne i teorien ha ført til en modernisering av Beijing-plattformen; en styrking av kvinners rettigheter. Likevel er majoriteten av den globale kvinnebevegelsen imot forslaget om en ny kvinnekonferanse. Dersom Beijing-plattformen gjenåpnes for forhandlinger, fryktes det at konservative allianser vil kunne lykkes i å svekke den globale enigheten og anbefalingene som ble vunnet frem for 20 år siden. (Les mer om dette på s. 56.)

 Trine Lynggard.

Veien til

TEKST: **MAGNUS HOLTFODT**,
RÅDGIVER, FOKUS
HOLTFODT

Beijing

Kvinnekonferansen i Beijing i 1995 er historiens største, og kanskje viktigste, men gjennombruddet kom ikke ut av det blå. Suksessen skyldes forarbeidet, særlig de tre tidligere kvinnekonferansene som alle løftet kvinners rettigheter til nye høyder.

1975: Mexico City, Mexico

FNs første kvinnekonferanse sammenfalt med FNs internasjonale år for kvinner, og ble arrangert i Mexico City i 1975, med deltakere fra 133 stater og 6000 representanter fra siviltt samfunn. En handlingsplan, som inneholdt et omfattende sett av retningslinjer for å fremme kvinners rettigheter innen 1980, ble vedtatt. Målene omfattet bl.a. å gi kvinner og menn lik tilgang til utdanning, arbeidsmuligheter, politisk deltakelse, helsetjenester, bolig og familieplanlegging.

Handlingsplanen fra Mexico markerte et skille i FNs arbeid rettet mot kvinner. Før hadde kvinner blitt sett på som passive aktører som hadde behov for bistand og støtte. Etter konferansen ble kvinner anerkjent som likeverdige partnere med menn, med krav på de samme rettighetene og behovene til ressurser og utviklingsmuligheter.

Også synet på utviklingshjelp endret seg. Oppfatningen om at bistand kunne fremme kvinners rettigheter ble svekket, og holdningen om at utvikling ikke kunne finne sted uten at kvinner bidro på likefot som menn, vokste frem.

Konferansen i Mexico bar preg av at kvinner selv spilte en viktig rolle som premissleverandører. Av 133 delegasjoner fra FNs medlemsland, ble 113 ledet av kvinner.

Handlingsplanen førte til etableringen av The International Research and Training Institute for Women (INSTRAW) og The United Nations Development Fund for Women (UNIFEM).

Konferansen i Mexico City markerte også starten på FNs tiår for kvinner, 1976-85.

1980: København, Danmark

I 1980 møttes 145 av FNs medlemsland i København for å makere at man var halvveis i FNs tiår for kvinner. Her ble resultatene av handlingsplanen fra Mexico City evaluert.

Evalueringen viste at bedring i kvinners juridiske rettigheter ikke nødvendigvis førte til at kvinner fikk bedre muligheter til å utnytte disse rettighetene. **For å styrke kvinners mulighet til å kreve sine rettigheter vedtok konferansen en handlingsplan, dog uten konsensus, som la spesiell vekt på kvinners evne til å utøve rettigheter innenfor eiendomsrett, arverett, barnefordelingsaker og statsborgerskap.**

Konferansen pekte også ut tre områder med særlig behov for økt innsats dersom man skulle oppnå likestilling og utvikling. Disse områdene var utdanning, arbeid og helsetjenester.

Delegatene på konferansen oppfordret også til arbeid for å få slutt på stereotypiske holdninger til kvinner.

1985: Nairobi, Kenya

Den tredje verdenskonferansen for kvinner ble holdt i Nairobi i 1985. Målet var å evaluere fremskrittene som hadde blitt gjort i løpet av FNs tiår for kvinner, og å utarbeide konkrete tiltak for å overvinne de hindringene som fremdeles sto i veien for å oppnå målene fra Mexico City i 1975.

Så mange som 1900 delegater fra FNs medlemsland og 12 000 deltakere fra siviltt samfunn deltok på konferansen i Nairobi, hvor det ble vedtatt en ny strategi som skiserte omfattende tiltak for å oppnå likestilling på nasjonalt nivå, og for å fremme kvinners deltakelse i freds- og utviklingsarbeid.

Strategien var banebrytende. Den slo nemlig fast at kvinners rettigheter ikke er et isolert område, men noe som omfatter alle deler av samfunnet.

Kvinnens deltagelse i alle deler av samfunnslivet ble anerkjent, ikke bare som en rettighet, men som en sosial og politisk nødvendighet som må bli tatt hensyn til i alle samfunnets institusjoner. Strategien slo med andre ord fast at likestilling måtte *mainstreames* dersom man skulle oppnå målsetningene for FNs ti-år for kvinner, om likeverd, utvikling og fred.

1995: Beijing, Kina

Den fjerde verdenskonferansen for kvinner ble arrangert i Beijing i 1995. Med 17000 deltakere, inkludert 6000 regjeringsdelegater fra 189 land, mer enn 4000 representanter fra siviltt samfunn og 4000 journalister, er dette fremdeles den største konferansen som FN noensinne har arrangert. I tillegg deltok mer enn 30 000 på det parallelle NGO-forumet.

Handlingsplanen fra Beijing ble enstemmig vedtatt. Den skulle gi alle kvinner - uten unntak - de rettighetene de hadde krav på.

Handlingsplanen tok for seg 12 områder som ble ansett for å være de største hindrene for likestilling og utvikling, og hvor det måtte settes inn særlige tiltak for å styrke kvinners rettigheter.

FAKTA:

Sluttdokumentene fra kvinnekongressene er ikke juridisk bindende regelverk, men legger likevel viktige føringer for utvikling av politikken til FNs medlemsland.

TIDSLINJE

1945: FN blir opprettet.

1946: FNs Kvinnekomisjon (CSW) blir opprettet, med det formål å skulle sikre likestilling og fremme kvinners rettigheter.

1975: Kvinnekonferanse i Mexico City og FNs år for kvinner.

1976: FNs utviklingsfond for kvinner, UNIFEM, blir opprettet.

1976-1985: FNs «Kvinnetiår».

1979: Konvensjonen for eliminering av all diskriminering av kvinner (CEDAW) blir vedtatt (trår i kraft i 1981). Per november 2014 har 188 land ratifisert CEDAW.

1980: Kvinnekonferanse i København.

1985: Kvinnekonferanse i Nairobi.

1990: FNs Høykommissær for Flyktninger (UNHCR) utarbeider sin første Policy on Refugee Women

1995: Kvinnekonferanse i Beijing.

2000: FNs Tusenårs mål vedtas. Tusenårs mål 3 handler om å styrke kvinners stilling.

2000: FNs Sikkerhetsråd vedtar en resolusjon for første gang. Resolusjon 1325, om kvinner, fred og sikkerhet, har som overordnet mål å øke kvinners deltakelse og innflytelse i arbeidet med å forebygge, håndtere og løse konflikter.

2005: Beijing-plattformens 10-årsjubileum: Under evalueringen forslår USA et anti-abort tillegg i handlingsplanen, men får ikke flertall.

2008: FNs Sikkerhetsråd vedtar Resolusjon 1820, som anerkjenner at seksuell vold kan defineres som krigsforbrytelse, forbrytelse mot menneskeheten og/eller folkemord.

2010: FN reformeres. For å styrke arbeidet med kvinner og likestilling blir de tre små enhetene DAW, OSAGI og INSTRAW, slått sammen med UNIFEM til det nye UN Women. UN Women trer i kraft 1. januar 2011, med Chiles tidligere president Michelle Bachelet som leder.

Tilbakeblikk

Sinne og samhold

Det er ikke til å tro at det er 20 år siden verdens største og kanskje mest mangfoldige kvinne-
mønstring noensinne fant sted!

TEKST OG FOTO: NITA KAPOOR,
DIREKTØR, FREDSKORPSET
♥ NITAKAPOOR

Nita Kapoor deltok på
Kvinnekonferansen i Beijing
i 1995 som representant for
MIRA Senteret. I dag er hun
direktør for Fredskorpset.

Noen inntrykk fra kvinnekonferansen i Beijing i 1995 sitter i minnet som om det var i går. De politiske resultatene var håndfaste, og de har vært levende fram til i dag.

Hindringene

For meg begynte ikke FNs 4. kvinnekonferanse ved ankomst til Beijing, men allerede mange måneder før selve reisen til Kina. Da Chungdak Koren, leder for den norske Tibet-komiteen, ble nektet visum til Kina, var vi mange som vurderte å boikotte hele konferansen.

Men Chungdak overbeviste oss om at vi måtte dra og representere alle kvinner, som hun sa på sitt rolige, sterke vis. Vi var så glade da Namgyal Tsomo kom seg gjennom nåløyet til Beijing sammen med åtte eksil-tibetanere fra andre land. Sammen utgjorde de en liten, men kraftfull, gruppe som belyste overgrepene mot det tibetanske folket, møtte verdenspressen og talte de kinesiske myndighetene midt imot.

« KVINNER MED POLITIKK
I HJERTE OG SINN LAR SEG
IKKE STANSE AV VERKEN
OFFISIELLE, GEOGRAFISKE
ELLER METEOROLOGISKE
HINDRINGER. »

Samlingen av, for og med de frivillige organisasjonene – NGO Forum fra 30.august til 8.september – ble plassert i Huairou, femti kilometer vekk fra den offisielle FN-konferansen. Det innebar flere timer i buss fram og tilbake fra hotellet hver dag. Men kvinner med politikk i hjerte og sinn lar seg ikke stanse av verken offisielle,

geografiske eller meteorologiske hindringer. Nesten 30 000 kvinner, og noen menn, fant veien til Huairou – og de skapte et pulserende NGO Forum. Hjelpsomhet og stå-på vilje førte oss gjennom det massive, fargerike arrangementet der mye av det tekniske og logistiske var mangelfullt.

Kaotisk og kakofonisk

Det jeg kanskje husker best fra Huairou, foruten sterke vitnesbyrd fra uttallige voldsutsatte kvinner, var mangfoldet. Dette ble en konferanse der kvinner fra Sør var sterkt representert, og med sine egne stemmer. Dette til forskjell fra kvinnekonferansene i København i 1980 og Nairobi 1985, da vestlige kvinners perspektiver på feminisme og kvinnesak var dominerende.

Det ble mange og sammensatte temaer og kampsaker. Mangfold i representasjon var også synlig mht delegatenes aldersspredning, religiøse tilhørighet, seksuelle orientering, by- og landsbyopprinnelse osv. Det var fascinerende å oppleve utradisjonelle politiske allianser basert på interessefellesskap og solidaritet, og samtidig også uttrykte politiske motsetninger og konfrontasjoner, alt samlet på ett Brett.

Huairou var uoversiktlig, kaotisk og kakofonisk! Personlig har jeg, verken før eller siden, opplevd en konferanse med så mange sanseintrykk. Hele NGO Forum var en salig mix av marked, feiring, demonstrasjonsarena, sceneforestilling, festival, teltleir, sportsbegivenhet, domstol og festning.

«Kvinneres rettigheter er menneskerettigheter»

For meg, som den gang jobbet med kampanjen «Stans vold mot kvinner» i Norsk Folkehjelp, representerte FNs 4. kvinnekonferanse et politisk løft for temaet. Det var et utall av seminarer om vold mot kvinner i krig og konflikt, vold i nære relasjoner, minoritetskvinner, vold mot jentebarn, menneskehandel, kjønnslemlestelse, drap. Alt ble satt i en ramme av menneskerettigheter og likestilling.

Sluttdokumentet fra den offisielle konferansen ble

omfattende, og preget nettopp av rettighetsperspektivet. Det var betegnende at en av konferansens mest markante taler, ved selveste førstedame Hillary Clinton, hadde overskriften «Kvinneres rettigheter er menneskerettigheter».

Mot og engasjement

I to tiår har handlingsplanen fra Beijing vært et sentralt dokument, et verktøy som har påvirket så vel kvinnebevegelsen som verdens regjeringer. Når vi nå markerer Beijing +20, må vi håpe på at verdens ledere vil forsterke sine forpliktelser fra 1995 rundt ambisjonene om full likestilling for kvinner og jenter. Og at *alle* kvinners rettigheter vil bli sett, hørt og fremmet, i en verden som er blitt enda mer mangfoldig og flerkulturell.

Større framskritt – mot bakteppet av reaksjonære krefter – er avhengig av modige og engasjerte politiske ledere. Kanskje ligger håpet i å mobilisere igjen sinnet, følelsene, intensiteten, samholdet og aksjonsviljen vi så i Beijing 1995. ▣

Huairou: Kvinner fra hele verden demonstrerte mot vold mot kvinner i Beijing.

Beijing +20

Handlingsplanen fra Beijing tar for seg 12 områder som i 1995 ble ansett å være de største hindrene for kvinners utvikling. Hva har blitt oppnådd på 20 år?

Åpningsseremonien i Beijing i 1995.
Foto: Trine Lynggard.

Kvinner og fattigdom

Til tross for handlingsplaner fra Beijing og andre kvinnekongresser, har fattigdommen økt mer blant kvinner enn blant menn.

TEKST: GRO LINDSTAD, METTE MOBERG, MAGNUS HOLTFODT, IRENE TOLLEFSEN . REDIGERT AV ODA GILLEBERG.

Fattigdomsspørsmålet er sentralt i Beijing-plattformen. Da Beijing-plattformen ble skrevet lå byrden av fattigdom på kvinner. Det gjør den fortsatt, derav begrepet «feminisering av fattigdom».

Fattigdom er direkte relatert til fraværet av økonomiske muligheter, mangel på tilgang til økonomiske ressurser som kreditt, land, eierskap og arv, manglende tilgang til utdanning og støttetjenester, samt begrensede muligheter til å delta i beslutningsprosesser.

Selv om de siste års satsning på fattigdomsbekjempelse har ført til at færre mennesker i verden totalt sett lever i ekstrem fattigdom, har dette kommet menn til gode i større grad enn kvinner. Over en milliard mennesker lever i dag i ekstrem fattigdom, de fleste av dem i sørlige Asia og Afrika sør for Sahara. Ifølge FNs utviklingsprogram er 70 prosent av disse kvinner og jenter, til tross for at to tredjedeler av alt arbeid utføres av kvinner.

Vold mot kvinner er en av årsakene til feminiseringen av fattigdom. Volden fører til at kvinner får psykiske problemer og opplever vanskeligheter med å ta utdan-

ning eller jobbe. Fattige og marginaliserte kvinner er også de som har dårligst tilgang på hjelpeapparat og ressurser som kan hjelpe dem til å komme ut av voldelige relasjoner.

I følge handlingsplanen er fattigdomsbekjempelse kun mulig dersom kvinner får delta i samfunnet på lik linje som menn, samtidig som kvinner må være målgruppe for verdens utviklingsarbeid. **□**

FAKTA:

- I alle regioner bruker kvinner minst dobbelt så mye tid som menn på ulønnet husarbeid.
- Husholdninger bestående av alenemødre og små barn har større sannsynlighet for å være fattige sammenlignet med husholdninger bestående av alenefedre og små barn.

Kilde: *The World's Women 2010: Trends and Statistics.*

Beijing-planens tiltak for fattigdomsbekjempelse:

- Gjennomgå, ta i bruk og videreføre makroøkonomiske programmer og utviklingsstrategier som tar utgangspunkt i fattige kvinners situasjon og behov;
- Revidere lover og administrative rutiner for å sikre kvinner like rettigheter og tilgang til økonomiske ressurser;
- Gi kvinner tilgang til spare- og låneordninger;
- Forske og utvikle kjønnsbaserte metoder som tar for seg feminiseringen av fattigdom.

Rape-aXe – the anti-rape device that flopped

Text: Oda Gilberg

In 2005, Dr. Sonnet Ehlers from South Africa launched the Rape-aXe – a female condom with “teeth.”

Meant to be worn by women, the anti-rape device was designed to cause excruciating pain to a rapist as barbs sink into his penis during penetration. Arguably, the device was also meant to lead to rapists being caught as the device could only be surgically removed.

Despite the high prevalence of rape in South Africa, the device was never made available to the public. Nevertheless, the female condom attracted a storm of criticism. Some claimed that the device was a mediaeval instrument making it a women’s responsibility to stop rape. Others argued, rightfully, that the device could not prevent rape, as penetration must occur in order for the device to work.

Of late, there has been no mention of the Rape-axe. Seemingly, the efforts to market the device have faded away.

Judi Merkel, acting coordinator of the South African organization 1in9, is not too sad about that. “I don’t understand how it would work. How should women anticipate when and where a rape could occur?”

“We also know that gang rape is more common than a one-man-rape, and we know that being raped by strangers is less common than being raped by someone the woman knows, like a friend or a family member. In those contexts, a device like this would probably not help.” **■**

Utdanning og opplæring av kvinner

Ett av målene i Beijing-plattformen var å oppnå full likestilling mellom jenter og gutter i gjennomføring av grunnskolen innen år 2000. Dette målet er fortsatt ikke oppnådd, men det har likevel skjedd store fremskritt.

Utdanning er en menneskerett og dessuten et viktig verktøy for å oppnå likestilling, utvikling og fred, står det i Beijing-plattformen.

Over hele verden har antall barn som begynner på skolen økt siden 1995. Likevel finnes det rundt 70 millioner barn, hvorav 54 prosent jenter,¹ som ikke går på skole. Det er de fattigste og mest marginaliserte som oftest faller utenfor skolesystemet, samt barn med funksjonshemming og de som vokser opp i land hvor det er krig.

Sammenlignet med tidligere er det også flere som fortsetter skolegangen utover grunnskolen, men i denne aldersklassen er kjønnsforskjellene større. Rundt 123 millioner unge mellom 15-24 år er analfabeter, og 61 prosent av disse er jenter.² I voksen alder utgjør kvinner to tredjedeler av verdens 774 millioner analfabeter, et tall som ifølge FN er uforandret siden 1990.³

Kvinner gjør derimot store fremskritt hva gjelder høyere utdanning. Dette skyldes, ifølge FN, at antall mennesker som tar høyere utdanning har økt betraktelig. Statistisk sett er det nå kvinnene som dominerer i høyere utdanning, bortsett fra i det sørlige Afrika og sør- og vestlige Asia. Kjønnsforskjellene er likevel tydelige innenfor ulike fag. Kvinner dominerer bl.a. humaniora og helse- og sosialfag, men er underrepresentert i forskning og ingeniørfag.⁴

Det er fortsatt stort, om ikke enda større, fokus på viktigheten av utdanning i dag. Utdanning av jenter er viktig, fordi det kan gjøre dem mindre sårbare for bl.a. tidlig ekteskap og graviditet. Jenter som får utdanning kan også ha større sjans for å få jobb, og dermed bli økonomisk selvstendige som igjen kan virke forebyggende mot fattigdom og vold i nære relasjoner.

Likeså viktig er det derfor å sikre at jenter forblir i skolen og at arbeidsmulighetene etter endt utdanning gjøres realistiske. Mange jenter faller ut av skolen på grunn av skadelige praksiser som barneekteskap, på grunn av mangel på kvinnelige lærere eller mangel på tilpassede sanitærforhold. ■

FAKTA:

- På verdensbasis er bare hver fjerde forsker kvinner.
- Andelen kvinner i høyere utdanning økte med 5 prosent fra 1990 til 2007.

Kilde: The World's Women 2010: Trends and Statistics.

Beijing-planens tiltak for utdanning og opplæring av kvinner:

- Sikre lik tilgang på utdanning og opplæring på alle nivåer;
- Utrydde analfabetisme blant kvinner, med særlig satsing på utsatte grupper av kvinner;
- Forbedre kvinners tilgang på yrkesrettet opplæring og videreutdanning, inkludert vitenskap og teknologi;
- Utvikle undervisnings- og opplæringstilbud som er kjønnsensitive og ikke-diskriminerende;
- Finansierte og overvåke reformer i undervisningssektoren;
- Fremme livslang utdanning og læring for kvinner.

¹ UNESCO. 2013. Education for All Global Monitoring Report 2013/4.

² UN Department of Public Information. 2013.

Millennium Development Goals and Beyond. Fact Sheet.

³ United Nations. 2010. The World's Women 2010: Trends and Statistics.

⁴ Ibid.

Kvinner og helse

Kvinner og menns biologiske forutsetninger og fysiske forskjeller kan forklare litt av helseforskjellene som eksisterer. Samtidig kan kjønnsroller i ulike kulturer, sosioøkonomisk status og tilgang til å utøve sine helserettigheter påvirke helseforskjellene mellom kjønnene.

For eksempel bidrar både biologi og sosiale faktorer til at kvinner er mer sårbare enn menn for å bli smittet av hiv. Biologi til side, kvinner har ofte begrensede muligheter til å beskytte seg mot hivsmitte. Å nekte å ha ubeskyttet sex er utfordrende for kvinner som er økonomisk avhengig av menn, noe som både påvirker kvinner i stabile forhold så vel som prostituerte. Ekteskapet beskytter heller ikke kvinner der det er godtatt, eller forventet, at menn kan ha flere sexpartnere, noe som øker risikoen for smitte.

Begrensninger av kvinners helserettigheter er årsaken til en rekke problemer. Kvinners rett til å bestemme over egen kropp – seksualitet, svangerskap, fødsel, fri tilgang til prevensjonsmidler og trygg og lovlig abort – er viktige hjørnesteiner i et likestilt samfunn.

Uten tilgang på prevensjonsmidler kan ikke kvinner beskytte seg mot sykdommer eller ufrivillig graviditet. På verdensbasis brukte 63 prosent av gifte eller samboende kvinner prevensjon i 2007, en økning på 2 prosent siden 1998. I Afrika vel og merke, brukte bare 22 prosent av kvinnene prevensjon.

Uten abortrettigheter blir kvinner tvunget til å velge farlige løsninger som kan forårsake store helseskader eller død. Forskning viser at forbud mot abort ikke gir færre, men flere utrygge aborter. Omtrent 26 prosent av verdens befolkning bor i land som begrenser kvinners rett til abort.

FN anslår at 800 kvinner dør hver dag som følge av komplikasjoner knyttet til svangerskap, fødsel og abort. Dette til tross for at det er flere kvinner i dag som har

tilgang på svangerskapskontroll, helsepersonell og fødeklionikker, sammenlignet med hvor mange som hadde tilgang i 1990.

Ifølge Katja Iversen, sjefen for organisasjonen Women Deliver, må det både politisk vilje og finansiering til for å løse utfordringene for kvinners helse.

– Vi kan ikke bare se kvinners helse som et enkeltstående tema. Det går på tvers av utdanning, vann og sanitæranlegg for jenter i skolen, kvinners økonomiske rettigheter, kvinner i ledelse, klima og partnerskap og samarbeid, sier hun.

– For at helsemålene skal kunne oppnås må kvinner bemyndiggjøres innenfor alle sfærer, både den sosiale, økonomiske og politiske, sier Birikit Terefe Tiruneh fra Women's health Association of Ethiopia. ■

FAKTA:

- Ifølge UNAIDS økte antall mennesker med hiv fra 30 millioner i 2001 til 33 millioner i 2007, hvorav to tredjedeler bor i Afrika sør for Sahara. På verdensbasis utgjør kvinner omtrent halvparten av antall mennesker som lever med hiv. I Afrika sør for Sahara utgjorde kvinner 60 prosent av alle voksne med hiv i 2007.

Kilde: The World's Women 2010: Trends and Statistics.

Beijing-planens tiltak for kvinner og helse:

- Øke kvinners tilgang til helsetjenester, informasjon og andre relaterte tjenester gjennom hele livsløpet, og sørge for at disse er rimelige og av god kvalitet;
- Styrke forebyggende arbeid for å bedre kvinners helse;
- Iverksette kjønns sensitiv tilnærming til initiativer rettet mot seksuelt overførbare sykdommer, HIV/AIDS og seksuelle og reproduktive helse spørsmål;
- Støtte forskning og spre informasjon om kvinners helse;
- Øke ressurser og overvåke oppfølgingen av tiltak rettet mot kvinners helse.

LILLYS DAGBOK

september 2003 (8 år)

Hei! Jeg heter Lilly. Jeg ble født 4. september 1995. I dag blir jeg 8 år. Men jeg synes det er så trist å ha bursdag for mor døde da hun fødte meg. De sier at hun døde fordi hun mistet for mye blod fordi det ikke var noen som kunne hjelpe henne fordi legen var en mann. Jeg skjønner det ikke for han var jo lege selv om han var mann?

Dette er dagboken min. Det var dagboken til mor før hun døde men far sa jeg kunne få den. Mor har skrevet masse i den men jeg skjønner ikke så mye for hun skriver ikke så fint. Men øverst på den siste siden hun skrev på står det Beijing med strek under. Beijing er i Kina. Det har jeg lært på skolen.

Lilly

COP21: Gender and climate change

Text: Gro Lindstad

An issue that has grown increasingly important during the past 20 years is the effects of climate change and the urgent need to act to save the planet.

In 2015, Paris will host the United Nations Climate Change Conference, COP21. The objective is to achieve a legally binding universal agreement on climate.

The link between gender and climate change remains unclear to many. Yet, research shows that due to gender roles, women and men contribute differently to climate change, and the impacts of climate change are unevenly distributed.

In many contexts, women are more vulnerable to the effects of climate change as they constitute the majority of the world's poor and are more dependent, for their livelihood, on natural resources threatened by climate change. They face social, economic and political barriers that limit their coping capacity.

When the effects of climate change are being discussed, women tend not to have a place at the table. However, women are also agents of change as they have a strong body of knowledge and expertise that can be used in climate change mitigation, disaster reduction and adaptation strategies. ■

Kvinner og økonomi

Kvinneres økonomiske stilling er bedre nå enn for 20 år siden, men over hele verden tjener og eier kvinner fortsatt minst.

Kvinneres mulighet til økonomisk selvstendighet og deltagelse i arbeidslivet har blitt styrket i løpet av de siste 20 årene, blant annet fordi en rekke land har innført fødselspermisjon for begge foreldre. Ifølge Verdensbanken har 137 land etablert lovpålagt rett til fødselspermisjon for mor, og 59 land har lovfestet fars rett til fødselspermisjon. Gjennomsnittlig får mor 108 dagers betalt fødselspermisjon, mens snitt for far er 7,25 dager.⁶

Samtidig viser nye rapporter fra Verdensbanken at vi har langt igjen før vi oppnår likestilling. På verdensbasis er under 50 prosent av kvinner i arbeid, mens 80 prosent av menn er i arbeid. Omtrent 50 prosent av både kvinner og menn er i lønnet arbeid, men tallene skjuler store variasjoner avhengig av land og regioner. Kvinner er sterkt underrepresentert i inntektsgivende arbeid i lavinntektsland og lavere mellominntektsland. Kvinner har større sannsynlighet enn menn for å jobbe i ubetalt familieomsorg eller i uformell sektor. Verdensbanken dokumenterer også at kvinner tjener betraktelig mindre enn menn, og at disse forskjellene ikke kan forklares med bakgrunn i utdanning, arbeidserfaring eller fagsektor de arbeider i.⁷

I 2014 fant Verdensbanken at i 90 prosent av de 143 landene som ble undersøkt, finnes det minst én juridisk hindring som står i veien for selvstendig økonomi for kvinner. Det dreier seg om alt fra mulighet til eget pass, arverett, eiendom, reise alene utenfor hjemmet, åpne egen bankkonto, undertegne kontrakter, rett til samme jobber som menn, osv.⁸

Hvis bærekraftig utvikling og likestilling er målet, må bidragsyttere gå fra mikro til makrotankegang når det satses på kvinner og økonomisk utvikling. ■

FAKTA:

- Hvis kvinner som driver jordbruk hadde fått samme tilgang som menn til gjødsel og andre virkemidler, ville maisproduksjon i Malawi og Ghana øke med nesten en sjettedel.

Kilde: World Bank World Development report 2012.

Beijing-planens tiltak for kvinner og økonomi:

- Fremme kvinners økonomiske uavhengighet og rettigheter, inkludert tilgang til lønnet arbeid, tilfredsstillende arbeidsforhold og kontroll over økonomiske ressurser;
- Legge til rette for lik tilgang til ressurser, lønnet arbeid, handel og markeder; til markeder, informasjon og teknologi;
- Styrke kvinners økonomiske kompetanse og kommersielle nettverk;
- Avskaffe kjønnssegregering og alle former for kjønnsdiskriminering på arbeidsmarkedet;
- Fremme harmonisering av arbeids- og familieansvar for både kvinner og menn.

¹ The World Bank. InfoGraphic - Women's Employment.

² The World Bank. 2013. Development Report 2013 – Jobs (s. 50).

³ The World Bank. 2013. Women, Business and the Law 2014.

 Elin Høyland.

Vold mot kvinner

Vold mot kvinner er kanskje den likestillingsutfordringen som er mest profilert, men samtidig den utfordringen som er dårligst håndtert.

Oppmerksomheten rundt vold mot kvinner har vært stor i mange år, også før konferansen i Beijing. I 1993 kom Declaration on the Elimination of Violation against Women, som var verdens første internasjonale deklarasjon som definerte vold mot kvinner og ga et rammeverk for internasjonal og nasjonal oppfølging.

I 1994 trakk FN's Befolknings- og utviklingskonferanse i Kairo linjene mellom vold mot kvinner og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Myndigheter ble anbefalt å få på plass juridiske rammeverk som beskytter og forebygger mot vold.

Under konferansen i Beijing året etter ble vold mot kvinner definert som et av 12 prioriterte områder.

I løpet av de snart 20 årene som har gått siden Beijing, har mange land fått på plass juridisk rammeverk, men implementering av lovgivning og faktisk handling mangler i stor grad. Det mangler skolering og trening for politi, dommere og andre som skal ta imot kvinner som har vært utsatt for vold og overgrep.

I 2014 har Verdens Helseorganisasjon sammen med andre forskningsinstitusjoner lagt frem en omfattende global gjennomgang av forskning og tilgjengelige data om vold mot kvinner.¹

På verdensbasis har 35 prosent av kvinner vært utsatt for fysisk og/eller seksuell vold. 38 prosent av drap på kvinner er utført av intim partner (ektefelle, samboer, kjæreste). I tillegg eksisterer det mange andre former for vold mot kvinner.

I årene etter kvinnekongressen i Beijing har også FN og Europarådet fått rammeverk, resolusjoner og konvensjon på plass, men faktisk vilje til å adressere underliggende årsaker – patriarkat, makt og holdninger til vold mot kvinner – svikter. Det lever i dag mer enn 700 millioner kvinner i verden som ble gift før de fylte 18 år. 250 millioner ble gift før de fylte 15 år. Mer enn 133 millioner jenter og kvinner har vært utsatt for kjønnslemlestelse, og millioner av jenter og kvinner er ofre for trafficking og blir holdt som slaver og utnyttet seksuelt, eller til ulike typer arbeid.²

Voldsproblemet krever reell politisk vilje, ikke bare evnen til å være sjokkert hver gang nok en grusom sak synliggjøres i media. Bekjempelse av vold mot kvinner må i mye større grad beveges fra ord til handling. ■

En av mange demonstrasjoner under konferansen i Beijing.
Foto: Elin Høyland.

FAKTA:

- Av alle kvinner som ble drept i 2012 ble halvparten drept av sin partner.
- Kvinner og jenter utgjør 98 prosent av de 4,5 millioner mennesker som er tvunget inn i prostitusjon.

Kilde: UNODC. 2013. Global Study on Homicide; International Labour Office. 2012. Global Estimate of Forced Labour.

Beijing-planens tiltak for vold mot kvinner:

- Iverksette en integrert tilnærming til forebyggende tiltak og tiltak for å eliminere vold mot kvinner;
- Forske på årsaker og konsekvenser av vold mot kvinner og virkningen av forebyggende tiltak;
- Avskaffe handel med kvinner og hjelpe ofre for vold som følger av prostitusjon og sexhandel.

Boko Haram holder fortsatt skolejenter fanget

Tekst: Camilla Kleiberg Jensen

Den nigerianske militant islamistiske gruppe Boko Haram holder fortsatt rundt 200 skolejenter fanget.

I april 2014 ble 276 skolejenter i Chibok i Borno nordøst i Nigeria kidnappet av opprørsgruppen. Noen klarte å rømme, men fortsatt er over 200 savnet. I følge Human Rights Watch forteller tidligere fanger om tvangsekteskap, voldtekt, tortur og overgrep. De skal også risikere å bli tvunget til å delta i terrorangrep.

Boko Haram betyr «Vestlig utdannelse er synd». Målet deres er å omforme Nigeria til en islamsk stat. Den nordlige delen av landet er islamsk, mens Sør-Nigeria hovedsakelig er kristent. Gruppen bruker svært voldelige midler for å nå sine mål.

Boko Haram har vist en særlig brutalitet overfor jenter og kvinner. Bakgrunnen er en opposisjon mot alle former for utdannelse utover lære om koranen.

Hele verdens øyne har vært rettet mot gruppen på bakgrunn av #BringBackOurGirls-kampanjen. ■

¹ World Health Organization. 2013. Global and regional estimates of violence against women.

² UN Women. Facts and Figures: Ending Violence against Women.

Kongolesisk gynekolog vinner Sakharovpris for tankefrihet

Tekst: Camilla Kleiberg Jensen

Vinneren av Sakharovprisen 2014 gikk til Denis Mukwege, en gynekolog fra Den demokratiske republikken Kongo, som spesialiserte seg på behandling av ofre for seksualisert vold. Mukwege opprettet og driver Panzi-sykehuset for voldtatte kvinner i Bukavu i Kongo.

– Voldtekt er ikke bare fysisk ødeleggende, sa Mukwege da han var gjest hos Skavlan 24. oktober. – Voldtekt bryter også ned familien og samfunnet. Det driver folk på flukt, og ødelegger økonomien og limet i et samfunn.

Det er rapportert om utbredt bruk av voldtekt som våpen i Kongo. Mukwege antar at rundt 500 000 kvinner har blitt voldtatt de siste 16 årene.

Mukwege har flere ganger vært nominert til Nobels fredspris. ■

Kvinner i og etter væpnet konflikt

Handlingsplanen fra Beijing ser kvinner som mer enn ofre i krig. Kvinner er også fredsaktører, og behovet for å involvere kvinner i fredsprosesser er stort, ifølge handlingsplanen. Anbefalingene har blitt fulgt, men for det meste kun på papiret.

I løpet av de siste 30 årene har seksuell vold blitt rapportert som del av konflikter i 50 land.¹

FNs Sikkerhetsråd vedtok resolusjon 1325 den 31. oktober 2000. For første gang i FNs historie tok Sikkerhetsrådet stilling til spørsmål omkring kvinners rolle og erfaringer i væpnet konflikt. Resolusjonen om kvinner, fred og sikkerhet har som mål å øke kvinners deltakelse og innflytelse i arbeidet med å forebygge, håndtere og løse konflikter. Resolusjonen skal også bidra til å ivareta kvinners menneskerettigheter under flukt, i krig og konflikt og integrere kjønnspektivet i fredsbyggingen arbeid. Flere resolusjoner har kommet til etter hvert, bl.a. SR 1820, som sier at seksuell vold kan defineres som krigsforbrytelse og forbrytelse mot menneskeheten.

I 1998 ble begrepet "gender" brukt for første gang internasjonalt i Rome Statute of the International Criminal Court ("ICC"). Artikkel 7 definerer voldtekt, sex slaveri, tvungen prostitusjon, tvunget graviditet, tvunget sterilisering og andre former for seksuell vold av lignende alvorlighetsgrad som forbrytelse mot menneskeheten.

Oppmerksomheten og ulike rammeverk for kvinners rolle i krig og konflikt er styrket, men implementeringen er fremdeles for svak. Av 585 fredsavtaler fra 1990 til 2010, hadde kun 92 referanser til kvinner.² Fra 1992 til 2011 utgjorde kvinner færre enn 4 prosent av de som underskrev fredsavtaler, og mindre enn 10 prosent av fredsforhandlere var kvinner.³ ■

FAKTA:

- Det anslås at rundt 60 000 bosniske kvinner ble voldtatt av serbiske styrker i løpet av krigen.
- Movimiento Transformando el Mundo, en fri rettshjelpsorganisasjon i Guatemala, har dokumentert at urbefolkningskvinner under denne borgerkrigen ble voldtatt av soldater, og mange ble også tatt som sexslaver.

Kilde: Hirshc, M. L. 2012. *Conflict Profiles: Bosnia. I: Women Under Siege.*

Handlingsplanen fra Beijing (1995) om kvinner i og etter væpnet konflikt:

1. Øke kvinners deltakelse i beslutningsprosesser knyttet til fred og sikkerhet og beskytte kvinner som lever i ulike konfliktsituasjoner.
2. Redusere overdrevne militærutgifter og bedre våpenkontrollen.
3. Fremme ikke-voldelige konfliktløsning og bekjempe menneskerettighetsbrudd i konfliktsituasjoner.
4. Fremme kvinners bidrag til en «fredskultur».
5. Beskytte, hjelpe og gi tilbud om opplæring til flyktningkvinner og fordrevne kvinner som har behov for internasjonal beskyttelse.
6. Gi hjelp til kvinner i koloniområder og ikke-selvstyrte territorier

Elin Høyland.

¹ Intelmann, T. 2013. Gender Justice and the International Criminal Court. I: Huffington Post 13.06.13.

² Bell, C. and O'Rourke, C. 2010. *Peace Agreements or Pieces of Paper? The Impact of UNSC Resolution 1325 on Peace Processes and their Agreements.* I: International and Comparative Law Quarterly (s. 59).

³ UN Women. 2012. *Women's Participation in Peace Negotiations: Connections Between Presence and Influence.* I: UN Women Sourcebook on Women, Peace and Security (s. 2-3).

Kvinner i politikk og ledelse

Antall kvinnelige parlamentarikere har fordoblet seg på 20 år.

Da Beijing-plattformen ble vedtatt i 1995 utgjorde kvinner bare 11 prosent av verdens parlamentarikere. I løpet av 20 år har dette tallet nesten fordoblet seg til 21, 8 prosent. Dersom dette tempoet opprettholdes vil det ta 40 år til før det er lik fordeling mellom kjønnene i verdens parlamenter.

Per januar 2014, var bare 17 prosent av ministrene i verden kvinner, hvorav de fleste har ansvaret for sosiale sektorer som utdanning og familie.

En kvinneandel på 30 prosent er allment ansett som en viktig målestokk for kvinners representasjon i politikken. I 2014, hadde bare 39 av verdens parlamenter oppnådd dette. Av disse 39 har 32 av dem ulike former for kvoteringslover for å øke kvinners deltakelse i politikken. Motsatt er det 38 land i verden som har under 10 prosent kvinner i sitt parlament. Ingen av disse landene har kvoteringsordninger.

Kvinnens deltakelse i politikken vil ikke nødvendigvis føre til mer kvinnevennlig politikk, selv om erfaringene

fra mange land viser dette. Studier viser bl.a. at man også er avhengig av en sterk og uavhengig kvinnebevegelse for å få på plass lover som bedrer kvinners hverdag.

Kvinner har rett til likeverdig deltakelse i politikken. Dersom land gjennomfører forpliktelsene i Beijingplattformen trenger vi kanskje ikke vente i 40 år til før vi har likestilling innenfor politisk deltakelse. ▣

Beijing-planens tiltak for kvinner i politikk og ledelse:

- Iverksette tiltak som sikrer kvinners likestilte tilgang og deltakelse i maktstrukturer og beslutningsprosesser;
- Sørge for nødvendig opplæring og trening slik at kvinner kan delta på lik linje med menn i maktstrukturer og beslutningsprosesser.

Institusjonelle likestillingsmekanismer

Selv om mange av FNs medlemsstater har gode intensjoner om å styrke kvinners menneskerettigheter, er implementering av lover og handlingsplaner ofte svak.

Institusjonelle likestillingsmekanismer kan innebære nasjonale institusjoner som likestillings- og diskrimineringsombud, forskningsinstitusjoner og klageorganer, som skal overvåke implementering av kvinners rettigheter. De fleste land i verden har en eller annen form for slike mekanismer med ansvar for kvinners rettigheter, men særlig i Europa er det en økende trend til at selvstendige enheter, som før hadde ansvaret for likestilling mellom kjønnene, slås sammen med andre enheter som tar for seg flere diskrimineringsfaktorer enn kjønn. Dette er en pågående prosess med visse konsekvenser.

En svekkelse av institusjonelle likestillingsmekanismer kan føre til svekket pådriverkraft bak implementering av kvinners rettigheter. Selv der likestillingsmekanismer er etablert, stikker uklare mandater, mangel på tilstrekkelig personale, opplæring, forskningsdata og økonomiske ressurser, kjepper i hjulene for konkrete resultater.

”Gender budgeting”, som forenklet kan forklares som omfordeling av ressurser på en måte som fremmer likestilling, er fremdeles et marginalt fenomen i de fleste land. Dette skyldes stort sett mangel på politisk vilje og

prioriteringer, eller mangel på kunnskap.

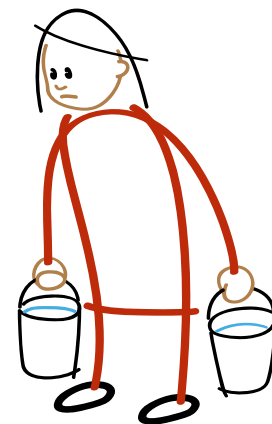
Det er en økende tendens til at diskriminering utelukkende blir sett på fra et juridisk synspunkt, hvor kjønnsdiskriminering bare blir behandlet på individuelt nivå. Dette kan føre til at man mister muligheten til å bekjempe strukturelle ulikheter på et samfunnsnivå. For å unngå dette bør regjeringer og andre myndighetsaktører utføre konsekvensanalyser av forskjellige typer politikk og lovforslag for å slik kunne forutse innvirkning på likestilling mellom kjønnene. ▣

Beijing-planens tiltak for institusjonelle likestillingsmekanismer:

- Opprette eller styrke nasjonale likestillingsmekanismer;
- Integrere et kjønnsperspektiv i all offentlig politikk inkludert lovverk;
- Skaffe til veie og spre kjønnsspesifikke data og informasjon til planlegging og evalueringsformål.

LILLYS

DAGBOK

Oktober 2004 (9 år)

Det har blitt krig i landsbyen min. Det er ganske farlig. Etter at soldatene kom har jeg nesten ikke klart å sove for det braker ganske mye. Jeg får ikke gå på skolen mer fordi far sier at det har brent der. Kussina mi sier det er fordi soldatene synes det er feil for jenter å gå på skolen. Jeg skjønner ikke det. Jeg håper det blir en ny skole snart.

Nå må jeg sove for i morgen må jeg gå veldig langt fordi det er min tur til å hente vann. Jeg gruer meg for å gå fordi det var en jente som gikk der men da hun kom hjem hadde hun blod på seg og så var faren hennes sint selv om hun gråt.

Nå må jeg sove.

Jeg får ikke sove for jeg kom på at jeg måtte skrive at jeg skjønnte noe hva mor har skrevet. På side 12 står det at: Det er farlig i dette landet. For det første er det krig, og for det andre er det menn. Kvinner er ikke en gang trygge i sine egne hjem. Stakkars Maria. Det er ingenting hun kan gjøre, det er ingenting noen av oss kan gjøre, for de hører oss ikke, myndighetene ser oss ikke. Jeg vet ikke hvem Maria er men jeg skal spørre far i morgen.

Lilly

 Trine Lynggard.

Kvinneres menneskerettigheter

Kvinneres rettigheter anerkjennes som menneskerettigheter, men behandles ikke alltid som det.

Siden 1995 har det normative rammeverket for å fremme og sikre kvinners rettigheter blitt ytterligere styrket gjennom flere internasjonale konvensjoner og resolusjoner.

FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), som er det mest sentrale menneskerettighetsinstrumentet for realiseringen av likestilling mellom menn og kvinner, er nå signert eller ratifisert av 188 medlemsland, en økning på 43 land siden 1995.

En viktig milepel for kvinners rettigheter kom i 2000, da Kvinnekonvensjonen ble supplert med en tilleggsprotokoll som gir individer og grupper av enkeltpersoner muligheten til å få sin sak hørt av CEDAW-komiteen dersom deres rettigheter har blitt krenket. Per dags dato har litt over halvparten (105) av landene som har ratifisert kvinnekonvensjonen også signert eller ratifisert tilleggsprotokollen.

I 2006 ble FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne vedtatt. Partene erkjente at kvinner og jenter med nedsatt funksjonsevne opplever flersidig diskriminering, og at det må treffes tiltak for å sikre at også disse jentene kan nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter fullt ut og på lik linje med andre.

Det internasjonale rammeverket for kvinners rettigheter har også blitt styrket gjennom utviklingen på regionalt nivå. Maputo-protokollen (The Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women) trådte i kraft 25. november 2005. Istanbul-konvensjonen (The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence) trådte i kraft 1. august 2014.

Til tross for slike vinninger har ikke kvinner oppnådd full de jure og de facto likhet med menn i noe land. Selv om kvinnekonvensjonen er den nest mest ratifiserte av

alle FNs menneskerettighetskonvensjoner, er det også mange land som har reservert seg mot deler av konvensjonen, spesielt artikkel 2 (stateres plikt til å fordømme diskriminering av kvinner) og 16 (vedrørende ekteskap og familieforhold.) CEDAW-komiteen anser slike reservasjoner som uforenelig med formålet og hensikten med konvensjonen, en hindring for oppnåelsen av kvinners rettigheter.

Det finnes også fremdeles mange lover som eksplisitt diskriminerer kvinner på nasjonalt plan, særlig innenfor ekteskap, arve- og eiendomsrett. Mange lands straffelover inneholder også diskriminerende bestemmelser, særlig når det gjelder vold mot kvinner.

Selv i land som har et ikke-diskriminerende lovverk, kan utbredelsen av parallelle lovsystemer føre til at tradisjonelle og religiøse domstoler foretar diskriminerende bestemmelser.

Skillet mellom kvinners faktiske rettigheter og muligheten de har til å benytte seg av disse, skyldes en manglende politisk vilje fra regjeringer til å fremme og beskytte disse rettighetene, og regjeringers manglende evne til å informere kvinner og menn om deres rettigheter. **□**

Beijing-planens tiltak for kvinners menneskerettigheter:

- Fremme og beskytte kvinners menneskerettigheter gjennom full iverksettelse av de internasjonale menneskerettighetsinstrumentene, og da særlig Kvinnekonvensjonen;
- Sikre likestilling og ikke-diskriminering i lovverk og i praksis;
- Informere og bevisstgjøre kvinner om deres rettigheter.

Kvinner og media

I 2010 utgjorde kvinner bare 24 prosent av personene vi ser, hører eller leser om i nyhetene. Dette er likevel en økning på 7 prosent siden 1995.

FAKTA:

- Fra 2005 til 2010 økte prosentandelen nyheter som opplyser om tematikk rundt likestilling fra 4 til 6 prosent.
- Fra 2005 til 2010 økte prosentandelen av nyheter som utfordrer stereotyper fra 3 til 6 prosent.
- Kvinnelige reportere stod i 2010 bak 37 prosent av nyhetssakene, mot 28 prosent i 1995.

Kilde: Global Media Monitoring Project 2010

Kvinner og media utgjør et eget punkt i handlingsplanen fra Beijing, fordi media har et stort potensiale til å tydeliggjøre og formidle behovet for likestilling, og til å forme kjønnsroller.

Global Media Monitoring Project (GMMP) har forsket på kvinner i media hvert femte år siden 1995. I sin siste rapport, utgitt i 2010, sies det at situasjonen for kvinner i media nærmest er uendret på 15 år. Personene vi hører, ser eller leser om i nyhetene er stort sett menn. Andelen kvinner har økt med skarpe 7 prosent siden 1995.

Kvinneandelen varierer i forhold til hva nyhetene handler om. Kvinners tilstedeværelse i politiske nyheter har økt fra 14 prosent i 2005 til 19 prosent i 2010. I økonomiske nyheter stod utviklingen stille på 20 prosent i samme periode.

Handlingsplanen fra Beijing foreskriver at media skal promotere en balansert og ikke-stereotypisk fremstilling av kvinner. Det har vært fremgang på dette området, mener GMMP, selv om bare 19 prosent av talspersoner og 20 prosent av eksperter, som blir bedt om å uttale seg i media, er kvinner.

Kvinnelige journalister stod både i 2005 og 2010 for 37 prosent av sakene rapportert i radio, aviser og på TV. Statistikk tilsier også at kvinner i mindre grad enn menn dekker såkalte "hard news" som politikk og økonomi, men at kvinner i større grad enn menn utfordrer kjønnsstereotyper i sakene sine.

Tross i svak utvikling er GMMP positive med tanke på at handlingsplanen fra Beijing har lagt et godt grunnlag for veien videre. ■

Beijing-planens tiltak for kvinner og media:

- Øke kvinners deltakelse og adgang til å definere og uttrykke seg i og gjennom media og nye former for informasjonsteknologi;
- Fremme en balansert, ikke-stereotyp fremstilling av kvinner i media.

Ny lov i Saudi-Arabia

Tekst: Camilla Kleiberg Jensen

Saudi-Arabia iverksetter nye lover mot vold mot kvinner fra 23. desember. Målet med lovene er å vie mer oppmerksomhet til vold mot kvinner, og spesielt vold i hjemmet. Voldsofre vil få tilbud om ulike støtteordninger knyttet til psykisk og fysisk helse. I tillegg vil overgripere bli ilagt straffetiltak og sanksjoner. De nye lovene vil dessuten pålegge politiet å følge opp klager og telefoner fra voldsutsatte kvinner. ■

Bollywood-stjerne blir He for She-ambassadør

Tekst: Renold Tennysen Christopher

UN Women har utnevnt Bollywood-stjernen Farhan Akhtar som goodwillambassadør for Sør-Asia for FN. Det er en historisk utnevning fordi det er første gangen UN Women utnevner en mann i denne rollen.

Farhan Akhtar er en kjent skuespiller, regissør og samfunnsdebattant i India. Han jobber også for likestilling og vold mot kvinner og jenter i India gjennom sin egen kampanje Against Rape and Discrimination (MARD).

Gjennom UN Women skal Akhtar skape blest om «He for She»-kampanjen, som er et FN-initiativ for å få flere menn til å stå opp for kvinner og jenters rettigheter.

– Jeg oppfordrer alle menn og gutter til å være med på å skape endring. Gjennom våre handlinger skaper vi et system der vi kan få slutt på kjønnsforskjeller, sier han i en uttalelse til UN Women. ■

Gro Harlem Brundtland under
FNs Kvinnekonferanse i Beijing.
Foto: Elin Høyland.

Kvinner og miljø

Kvinner er fortsatt uforholdsmessig skadelidende som følge av klimaendringer.

På grunn av allerede eksisterende kjønnsforskjeller påvirker klima- og miljøendringer kvinner og menn ulikt. Kvinner blir uforholdsmessig skadelidende.

Mangel på elektrisitet og rene kokeovner fører til lunge sykdommer og kullosforgiftning. Kvinner er mer utsatt enn menn, fordi kvinner tilbringer mer tid over grytene.

I Afrika sør for Sahara mangler rundt halvparten av husholdninger på landsbygda, og en fjerdedel av husholdninger i urbane strøk, rent drikkevann. Både der og i Asia faller byrden av å hente vann i størst grad på kvinner. I Latin-Amerika står hovedsakelig menn for vannhenting. Tiden brukt på ved- og vannhenting gir mindre tid til utdanning og inntektsgivende arbeid.¹

I 1995 ble verdenslederne enige om at kvinner er viktige bidragsyttere for bærekraftig utvikling. Spesielt ble kvinnelige bønder på landsbygda løftet frem, som hvis tilgang til utdanning og land bidrar til økt investering i utdanning for barna og bedre ernæring for familien. Kvinner skal inkluderes i miljøbestemmelser, sa de, men 20 år senere har kvinner fortsatt mindre å si enn menn.

Kvinnens rolle i bærekraftig utvikling svekkes av urettferdig fordeling av land, økonomiske ressurser og jordbruksteknologi, samt av begrenset deltagelse i bestemmelsesprosesser knyttet til naturressurser. For at kvinners meninger og behov skal bli anerkjent og hørt, kreves endring i tradisjonelle syn og handlingsmønstre. Det er likevel håp for fremtiden, mener UN Women. Ifølge FN's kvinneorganisasjon er det et økende fokus på kjønn, likestilling og bærekraftig utvikling i verden.² □

Beijing-planens tiltak for kvinner og miljø:

- Trekke kvinner aktivt inn i beslutningsprosessen på alle nivåer i miljøspørsmål;
- Integre et kjønnsperspektiv i alle programmer for bærekraftig utvikling;
- Styrke eller etablere nasjonale, regionale og internasjonale mekanismer for å vurdere virkningene av utviklings- og miljøpolitikk for kvinner.

¹ United Nations. 2010. The World's Women 2010: Trends and Statistics.

² UN Women, *World Survey*, 2014

Jentebarnet

Flere barn overlever å bli født, flere overlever farlige sykdommer, og flere får begynne på skolen. Barns rettigheter og helse er generelt styrket siden 1995, men fortsatt er jentebarn på mange områder mer utsatt enn sine jevnaldrende brødre.

Omskjæring av jenter praktiseres hovedsakelig i 29 land i Afrika og Midtøsten. På toppen av statistikkene ligger Somalia, hvor 98 prosent av alle jenter blir utsatt for kjønnslemlestelse. I løpet av de siste tiårene har UNICEF sett en nedgang i antall jenter som blir omskåret, men tallene varierer fra land til land og innad i land. I løpet av det neste tiåret står fortsatt 30 millioner jenter i fare for å bli omskåret.

Ett av målene i Beijing-planen var å eliminere all diskriminering mot jenter. Tjue år senere bidrar kulturelle tradisjoner fortsatt til at jenter blir diskriminert allerede før de er født. I mange land blir jenter i større grad enn gutter forhindret fra å begynne på skolen, eller ta høyere utdanning. Omtrent 11 prosent av verdens jenter giftes bort før de fyller 15 år.

Doortje Braeken, seniorrådgiver i International Planned Parenthood Federation, mener allikevel at handlingsplanen har bidratt til å trekke linjer mellom kjønnsforskjeller og andre samfunnsstrukturer. For eksempel har jenters skolemuligheter økt, og i dag anses dette som en fordel for samfunnets bærekraftige utvikling, skriver hun i en epost til Kvinner Sammen.

Men, skriver hun, mer må gjøres for å få fjernet lover som hevder å beskytte jenter, men som i realiteten hindrer dem fra tilgang på tjenester. Blant annet er det behov for større fokus på jenters seksuelle og reproduktive helse og rettigheter i skolen. ■

FAKTA:

- To millioner barn mellom 10 og 19 år lever med hiv, 56 prosent er jenter.
- Globalt er vold er den andre ledende årsaken til død blant jenter mellom 10 og 19 år.
- Av kvinner som er i live i dag ble 700 millioner gift før de fylte 18 år.

Kilde: Global Media Monitoring Project 2010

Beijing-planens tiltak for jentebarnet:

- Eliminere alle former for diskriminering av jenter;
- Eliminere negative kulturelle tradisjoner og holdninger overfor jenter;
- Fremme og beskytte jenters rettigheter og øke erkjennelsen av jenters behov og potensial;
- Eliminere diskriminering av jenter i utdanning, opplæring og yrkesutvikling;
- Eliminere diskriminering av jenter i helse og ernæring;
- Avskaffe den økonomiske utnyttelsen av barn gjennom barnearbeid og beskytte unge jenter på arbeidsplassen;
- Avskaffe vold mot jenter;
- Bevisstgjøre og fremme jenters deltakelse i det sosiale, økonomiske og politiske liv;
- Styrke familiens rolle i arbeidet med å forbedre jenters situasjon.

Saudiarabiske kvinner over 30 kan kanskje få kjøre bil hvis de dropper sminken

Tekst: Camilla Kleiberg Jensen

Saudi-Arabia er det eneste landet i verden som forbyr kvinner å kjøre bil, men nå har kongens rådgivere anbefalt ham å løfte dette forbudet.

Dersom dette forslaget går gjennom, vil det fortsatt være forbudt for kvinner under 30 år å kjøre. For de som får lov, gjelder likevel en del regler. Det vil kun være tillat for kvinner å kjøre mellom kl. 07.00-20.00 lørdag til onsdag, og mellom 12.00-20.00 på torsdag og fredag.

Det kreves i tillegg tillatelse fra et mannlige familiemedlem, og utenfor byene må det være en mannlige passasjer i bilen. Kvinnene må dessuten være anstendig kledd, og ikke bruke sminke. ■

Trine Lynggard.

¹ UNICEF. 2013. Female Genital Mutilation/Cutting.

² UNICEF. 2014. Every Child Counts.

Expert:

Looking at the 20 years that have soon passed since Beijing World Conference in 1995, there are a number of changes in global context. Many changes both build on the Beijing Platform for Action (BPFA) as well as point to the areas that need further attention in the next 20 years. I outline some here in terms of achievements and challenges, followed by why the BPFA is still relevant.

TEXT: **CHARLOTTE BUNCH**, PROFESSOR IN THE BLOUSTEIN SCHOOL OF PLANNING AND PUBLIC POLICY AT RUTGERS UNIVERSITY, NEW JERSEY. [#CHARLOTTEABUNCH](#)

Envisioning Women's Rights in the Post 2015 Context

Achievements

Many challenges still exist but women have gained amazing ground in the last 20-40 years when compared to women's status over the past centuries of patriarchal dominance.

Women and gender are on the agenda. Awareness and media attention to women's status, and sometimes rights, has grown exponentially, particularly with regard to violence against women (VAW) and political participation. The range of violence, its multiple manifestations and forms as well as the extent and diversity of its geography and the universality of its reach are better known.

Sexual violence in war and conflict is exposed in the media and a visible focus of "Women, Peace

and Security" in the UN Security Council. The question of VAW, pioneered by women's groups, has been "mainstreamed" into many quarters - Human Rights and Development INGOs, governments, the UN, etc.

Standard setting, legislation and creation of mechanisms to address women's rights nationally, regionally, and globally have advanced. A variety of special mechanisms and rapporteurs on issues of women have been created regionally and globally. The Beijing call for an Optional Protocol to strengthen CEDAW was adopted in 2000 and most countries have ratified the Convention, with even a few removing reservations to it. The call for gender mainstreaming in non-women specific institutions has led

to advances, such as the inclusion of gender-based persecution and sexual violence as crimes against humanity in the Rome Statute that created the International Criminal Court (1998). Also in the creation of a Special Representative of the SG on Sexual Violence during Armed Conflict, who monitors and reports on this issue to the Security Council.

Regional mechanisms have been created to work for realization of women's rights. The Inter-Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence Against Women (1993); The Optional Protocol on Women's Human Rights to the African Charter on Peoples and Human Rights (2000), the Istanbul Convention on

Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (2011).

Nationally, changes in laws and government policies regarding women have been passed, especially on domestic violence and rape, as well as various national programs adopted to address aspects of the BPFA. The gap between standards set and implementation remains a challenge, but standards contribute to women's awareness of their rights, and to social acceptance that violations against women should be punished.

Growth in the diversity of women's constituencies claiming rights has led to new constituencies, and adds to an understanding of the intersection of gender with other factors. It is a key to realization of the universality of rights. Indigenous, immigrant, disabled, lesbian, younger and older women, as well as racial, ethnic and cultural minorities, among others, have come forward with their particularized stories of discrimination and strategies for change. Women are more visible as leaders in other social movements,

such as peasant and land rights groups - highlighting the potential of greater collaboration of feminist activists and other social movements.

Challenges and Backlash

Deeply embedded patriarchy in all our systems has revealed how complicated social change is, as well as shown the inevitable resistance to such change in a historically short period of time.

A huge gap remains between women's rights agreements and norms and accountability to and implementation of them. Most governments pay little more than lip service to their obligations to the rights of women. For example, Vienna and Beijing legitimized the urgency of combatting violence against women as an imperative, but impunity for

this violence still rages around the globe, with no discernible decrease in its prevalence. Governments seem increasingly unwilling and/or unable to assume accountability for violations of women and particularly for addressing the structural aspects of gender inequality.

Economic inequality has grown, with the forces of privatization taking over what were once seen as governmental obligations (schools, prisons, etc.) raising the question of how to achieve substantive equality for women. Poor women are both denied their equal rights to employment, education, and property, and made more vulnerable to other abuses such as child marriage, domestic violence and trafficking as a consequence. One of the key challenges today is the growing gap between »

« THE BPFA REMINDS US WHAT WOMEN'S RIGHTS ACTIVISTS CAN ACHIEVE WHEN NETWORKING »

The Beijing platform was a product of women crossing borders and sectors.
Photo: UNAMID/Flickr

CHARLOTTE BUNCH:

Charlotte Bunch is one of the foremost advocates of international attention to women's issues, and the inclusion of gender and sexual orientation on global human rights agenda.

In 1989, Bunch founded The Center for Women's Global Leadership at Douglass College, Rutgers University. She is now Senior Scholar at the Center for Women's Global Leadership. She is a recipient of the White House Eleanor Roosevelt Award, a member of the National Women's Hall of Fame and was one of the "1000 Women Peace Makers" nominated for the Nobel Peace Prize.

» women whose economic and social status has improved, and those who have been further marginalized as the gap between rich and poor, connected and powerless, has widened and deepened.

Pervasiveness of Militarism and heightened focus on terrorism and national security has endangered women as targets of conflict and pushed issues of human rights and gender equality to the back burner. In addition to its immediate implications for violence against all citizens, a militarized economy and culture both reinforces the use of force for

to sexual and reproductive rights, has seized on national sovereignty, culture and religion as excuses for perpetuating discrimination and VAW. The claim of “Universality” of human rights has been undermined just as women were gaining recognition of our rights as human rights. Backlash also leads to and feeds increased attacks on Women Human Rights Defenders.

Civil Society and social movements are experiencing direct and indirect efforts to limit their influence and an atmosphere of frustration often pervades global arenas like

Continued Relevance of the BPFA

The BPFA affirms that women’s rights are human rights and universal to women everywhere. It assumes global action on the rights of women locally is a legitimate interest of the international community. These critical battles won in Vienna in 1993 and advanced in Beijing frame the BPFA and provide a crucial human rights context for countering the backlash against women’s and for holding governments accountable to them.

The strategic objectives and action plans in each of the critical areas of concern still provide concrete agreement by governments on the types of actions needed by governments and relevant stakeholders at national, regional and global levels. While many specifics beyond those in the BPFA are needed, it (and agreed conclusions from the CSW over the past 20 years) provide the basis for assessment of what types of action is needed to achieve state accountability and due diligence toward their implementation.

The Beijing Platform For Action reminds us what women’s rights advocates can achieve when networking across geographic and issue boundaries, working to bring in influential civil society allies, and collaborating across lines of civil society, governments, and international organizations. The BPFA was a product of women crossing borders and sectors - across all these lines - and could not have been achieved by any one of these alone. The strategic challenge now is to find new forms of such collaboration in the current global context, both in the UN and in other arenas that will take this historic struggle for gender equality and the realization of the full human rights of all forward. ■

« BACKLASH AGAINST WOMEN’S RIGHTS HAS GROWN STRONGER IN MANY REGIONS AND IN INTER-GOVERNMENTAL NEGOTIATIONS AT THE UNITED NATIONS.»

domination of “the other” and strips governments of the resources to address social and economic needs, including resources to combat violence against women.

Backlash against women’s rights has grown stronger in many regions and in inter-governmental negotiations at the United Nations. Conservative, extremist and fundamentalist backlash against women’s claims to equality, and especially

the United Nations, where feminists are forced to defend past gains more than move forward. The BPFA was adopted when optimism at the end of the cold war led to greater civil society space at the UN and a sense of progress on human rights prevailed. The combined challenges above have led to stagnation in UN negotiations and to increasing pessimism and fragmentation in women’s movements efforts at the UN.

Women are visible leaders in social movements, such as peasant and land rights groups.
Photo: -Reji/Flickr.

Parts of this article are taken from a longer article by Charlotte Bunch and Roxanna Carrillo to be published by Routledge in 2015 as part of the “Women and Girls Rising” Conference Book.

FRA FORSIDEN: FORTSATT SENSURERT OG UNDERTRYKT 20 ÅR ETTER

Det var en dag i september, hvor selv himmelen gråt og sendte våte dråper ned over deltakerne på FNs kvinnekonferanse i Beijing, at vi ni tibetanske kvinner bosatt i vesten tok mot til oss og organiserte en fredelig demonstrasjon. Vi bandt silkeskjerfet som alle deltakerne hadde fått fra kinesiske myndigheter under åpningen av konferansen foran munnen, for å vise at kvinner i Tibet har ingen ytringsfrihet.

Jeg var ung og livredd for at jeg skulle bli fengslet. Selv ikke i min vildeste fantasi hadde jeg noen gang trodd at jeg skulle stå i Beijing og protestere mot den urett kinesiske myndigheter utøver overfor kvinner i Tibet og tibetanere generelt.

Jeg hadde ingen anelse om at demonstrasjonen skulle bli en sensasjon. Bildene fra markeringen gikk verden over og bidro til at vi likevel var trygge fordi hele verden så på og fulgte med oss.

De andre deltakerne på kvinnekonferansen tok også godt vare på oss, og selv om vi ble forfulgt og overvåket 24 timer i døgnet de 14 dagene konferansen varte, våget ikke det kinesiske politiet å røre oss.

Det var den gang, for 20 år siden.

Mye har skjedd siden 1995, men tiden står stille for kvinner i Tibet. Fortsatt er den tibetanske befolkningen undertrykt og sensurert. De utsettes for tortur og mangler de grunnleggende rettighetene vi tar for gitt i Norge.

Kina har vunnet fram som økonomisk stormakt i løpet av disse årene. Alle vil være på godfot med stormakten, og få tør å snakke høyt og klart om menneskerettsbrudd av redsel for å fornærme kinesiske myndigheter. Kina har gjort det klart overfor verden: Så lenge dere vil inngå store næringslivskontrakter, snakker vi ikke høyt om menneskerettigheter. □

TEKST: **NAMGYAL TSOMO SVENNINGSSEN**, STYRELEDER I DEN NORSKE TIBET-KOMITÉ
📍 RANGZENTSANGMA

« MYE HAR SKJEDD
SIDEN 1995, MEN TIDEN
STÅR STILLE FOR
KVINNER I TIBET. »

Selv himmelen gråt: Namgyal Tsomo Svenningsen var den eneste eksil-tibetaneren i Norge som fikk kinesisk visum for å delta på FNs kvinnekonferanse i Beijing. Sammen med åtte andre eksil-tibetanske kvinner opplevde hun å bli fotfulgt over alt av kinesiske sikkerhetsvakter som også fotograferte folk hun snakket med. Foto: Elin Høyland.

Det antas at ca. 80 prosent av den afghanske befolkningen bor på landsbygda. Foto: Afghanistankomiteen.

Må trå varsomt for ikke å miste skjøre rettigheter

Å redde kvinnene fra Talibans «fangenskap» var en av begrunnelsene vestlige ledere ga for å rettferdiggjøre intervensjonen i Afghanistan i 2001. Hva står kvinnene igjen med når styrkene trekker seg ut 13 år senere?

Kvinner i Afghanistan er fanger i sitt eget land, sa USAs utenriksminister Colin L. Powell i en tale i Washington DC i 2001.¹ – Jeg, og mine kollegaer, gir President Bush full støtte i arbeidet med å sikre de afghanske kvinnene en stemme i fremtidens Afghanistan.

Med støtte fra flere vestlige ledere, startet Bush intervensjonen i Afghanistan i oktober 2001, angivelig² for å pågripe Osama bin Laden som etter alt å dømme sto bak terrorangrepene på World Trade Center 11. september samme år, og ikke minst – ifølge statslederne – for å frigjøre afghanske kvinner fra Talibans «fangenskap».

Under Talibans sju år lange maktepoke hadde kvinners rettigheter blitt innskrenket. De fikk verken gå på skole, arbeide, forlate huset alene, vise hud, snakke offentlig eller delta i politikk. Kvinner ble nektet å motta helsehjelp fra menn, noe som gjorde helsetjenester bortimot utilgjengelig siden kvinner ikke hadde lov til å jobbe. Spørsmålet var om en ny krig kunne endre på dette.

Variert utvikling siden 2001

Sammenlignet med hvordan det var før, har situasjonen for kvinner i Afghanistan blomstret siden 2001. Men rosenrød er den ikke.

« EN FORVERRET SIKKERHETS-SITUASJON KAN SETTE ALT HVA KVINNENE HAR OPPNÅDD PÅ SPILL, FOR FREMSKRITTENE ER SKJØRE. »

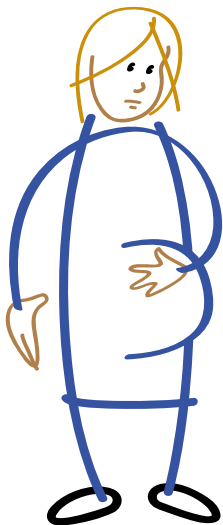
Siden Talibans fall har flere jenter fått begynne på skolen. Flere har fått tilgang på helsetjenester, noe blant annet den reduserte risikoen for å dø i forbindelse med svangerskap og fødsel viser.³ Også kvinners juridiske rettigheter har blitt styrket i løpet av de siste 13 årene, i hvert fall i teorien.

Grunnlovfestede kvoteringsordninger sikrer kvinnelig representasjon i politikken, men istedenfor at kvotene betraktes som et minimum antall seter for kvinner, fungerer de som tak. Kvinner som konkurrerer om åpne seter blir avvist fordi kvotene er oppfylt. Afghanistan ratifiserte FN-konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW) i 2003, »

TEKST: ODA GILLEBERG,
REDAKTØR, KVINNER SAMMEN
O_GILLEBERG

LILLYS DAGBOK

Desember 2005 (10 år)

I dag var kusina min på besøk. Det er kjempe lenge siden jeg har sett henne fordi hun bor så langt vekk nå. Hun er 12 år og kjempe pen og snill. I fjor giftet hun seg med en mann som var ganske gammel, 40 minst! Det var faren hennes som bestemte det. Nå er hun gravid, men hun ser veldig trøtt ut. Hun har et kutt i panna og blåmerker på armene men jeg turte ikke å spørre hvordan hun hadde fått det. Jeg tenker på det mor skrev om Maria, om at mannen hennes slo henne. Far sa at Maria var mors beste venninne men at hun også var død. Tenk om kusina mi også blir slått av mannen sin! Hun sa at hun håpet på å få en sønn, for mannen hennes hadde sagt at en datter ikke er verdt noe for ham.

Tanten min sa hun hadde hørt om et nytt senter for kvinner som ikke er så langt unna der vi bor. Det er visst mange kvinner som har drømt fra mennene sine som har startet det for å kunne hjelpe andre. Tante sa at kusina mi burde dra dit.

Lilly

» men ettersom andre kvinnekrimineringer lover ikke er fjernet, klarer ikke Afghanistan å oppfylle sine CEDAW-forpliktelser.

I 2009 signerte daværende president Karzai loven om avskaffelse av vold mot kvinner (EVAW). EVAW forbyr 22 typer voldshandlinger og skadelige praksiser mot kvinner og barn, inkludert tvangsekteskap, voldtekt og annen fysisk mishandling. Men fordi parlamentet enda ikke har anerkjent loven, går implementeringen tregt. Av rundt 4 500 rapporterte voldssaker har bare 361 ført til straffeforfølgelse.⁴

Senest i november 2014 varslet Rashida Manjoo, FNs spesialrapportør for menneskerettigheter, om økt kjønnsdiskriminering og vold mot kvinner i Afghanistan. Undersøkelser foretatt av FN viser at vold og diskriminering mot kvinner belønnes med straffefrihet for overgriperne. Lovene, som finnes på papiret, benyttes ikke når det faktisk gjelder.

Forskjeller mellom by og land

Nyvunnede juridiske rettigheter har stor symbolsk verdi, men den trege implementeringen fører til at lovene har liten praktisk betydning for majoriteten av innbyggerne i landet.

Palwasha Kakar, tidligere viseminister i administrasjons- og finansavdelingen i Kvinnedepartementet i Afghanistan, hevder det er store forskjeller mellom by og land.

– Byfolk tror Afghanistan er på god vei til å bli et demokratisk land, men de glemmer hvordan situasjonen er på landsbygda, sier Kakar, som kom til Norge som flyktning i 2012.

I følge et notat fra United States Institute of Peace⁵ løses 80 prosent av tvistene i Afghanistan i uformelle tradisjonsbundne landsbyråd, også kalt *jirga*. Mange ser fortsatt på *jirgaene* som en langt billigere, raskere og mer rettferdig kanal for konfliktløsning enn gjennom det formelle rettsapparatet.

Problemet er at *jirgaene* tar utgangspunkt i tradisjon og religion, ikke i Afghanistans formelle lovverk, når tvister skal løses. «Dommeren» i landsbyrådet legger dessuten ofte sin egen fortolkning av tradisjon og religion til grunn. Resultatet er at en del av beslutningene som fattes, ofte strider mot både det afghanske lovverket og islamsk lov (Sharia).

Kakar mener at makten til de tradisjonelle landsbyrådene, og lovløsheten som følger, er det mest presserende problemet for kvinnene i landet akkurat nå.

– Tradisjonene råder, og de krenker kvinners rettigheter, sier hun.

En av de mest utbredte tradisjonelle praksisene som rammer jenter i Afghanistan er *baad*, hvor jenter blir «gitt bort» som kompensasjon for å løse en tvist. Denne praksisen er ulovlig ifølge formelle lover. Andre typiske tradisjonelle praksiser som *jirgaene* bidrar til, er

at voldtektsmenn «straffes» ved å måtte gifte seg med jentene de voldtar, at unge jenter blir tvunget til å gifte seg med gamle menn, og at kvinner nektes sine arverettigheter.

Skolejentene på landsbygda kommer også dårligere ut av det enn sine bysøstre, forteller Liv Kjørseth, generalsekretær i Afghanistankomiteen.

Fra Talibans fall til 2013 økte antall jenter som får begynne på skolen fra 5000⁶ til 3,4 millioner.⁷ – Men statistikk som viser hvor mange som begynner på skolen, viser ikke alltid hvor mange som fullfører, sier hun, og viser til at skolefrafallet blant jenter er høyere på landsbygda enn i byene.

Forskning viser at jenter på landsbygda blir tatt tidligere ut av skolen på grunn av «kulturelle årsaker», geografiske avstander, mangel på sikkerhet og fattigdom.⁸

« SAMMENLIGNET MED HVORDAN
DET VAR FØR, HAR SITUASJONEN
FOR KVINNER I AFGHANISTAN
BLOMSTRET SIDEN 2001. MEN ROSEN-
RØD ER DEN IKKE. »

Skjøre fremskritt, trå varsomt

Etter planen skal internasjonale styrker forlate Afghanistan innen 31. desember 2014, etter 13 års tilstedeværelse. Men 21. november meldte The New York Times at i hvert fall amerikanerne blir minst ett år til for å hjelpe afghanske styrker i kampen mot Taliban.

– Sikkerhets situasjonen på bakken er veldig varierende, sier Kjørseth, og sikter til at Taliban og andre krigsherrer fortsatt utgjør en trussel mot sivilbefolkningen.

FAKTA:

■ I 2010 og 2011 ble Afghanistan rangert som det farligste landet i verden å føde barn i; 1 av 8 kvinner risikerte å dø i forbindelse med svangerskap og fødsel. I 2014 hadde risikoen for å dø i forbindelse med svangerskap og fødsel sunket til 1 av 32.

■ Fra Talibans fall til 2013 økte antall jenter som får begynne på skolen fra 5000 til 3,4 millioner.

■ I 2013 utgjorde kvinner 19 prosent av studenter som tok høyere utdanning.

Kilder: Redd Barna, Oxfam og Prio.

TO AFGHANERE OM LIKESTILLING I AFGHANISTAN

**MOHAMMAD MUJTABA
POPALZAI (F. 1988),
MENNESKERETTIGHETS-
AKTIVIST, AFGHANISTAN.**

I Afghanistan blir menneskers verdi rangert ut ifra kjønn. Krig, kultur og misforstått tro påvirker vår identitet, sosiale status og muligheter. Menn har sosial dominans og blir mer verdsatt enn kvinner. Feiltolkning av religiøse læresetninger og misforståelse av rettigheter hindrer likestilling mellom kjønnene. For å oppnå likestilling må de kulturelle historiene og normene, som forsterker kjønnsroller, bekjempes. Det er ikke bare kvinners ansvar; Som borger, som medlem av menneskeheten, er det alles ansvar.

**KHALIDA POPALZAI (F.
1987), PRAKTIKANT I CROSS
CULTURES PROJECT ASSO-
CIATION, BOR I DANMARK**

Det har vært stor fremgang på likestillingsfronten i Afghanistan siden Talibans fall i 2001. Nå når internasjonale styrker trekker seg ut håper jeg at det internasjonale samfunnet vil bidra til å sikre at kvinner ikke blir annenrangs borgere igjen, slik som de var under Taliban-regimet. For å skape likestilling må kvinner få mulighet til å bli økonomisk selvstendige. Det vil gjøre dem uavhengig av menn, og sette dem fri fra undertrykkelse.

Mangelen på fred og sikkerhet har vært, og er, afghanske kvinners største trussel. En forverret sikkerhetssituasjon kan sette alt hva kvinnene har oppnådd på spill, for fremskrittene er skjøre, sier både Kjølsseth og Kakar.

– Janteloven er sterk i Afghanistan, sier Kjølsseth.

– Kvinner skal helst ikke stikke hodet fram. Mange har tatt utdanning, men utviklingen har ikke rukket å manifestere seg i samfunnet. Hvis sikkerhetssituasjonen tilspisses, kan kvinner 'lukkes inne igjen' ved at gryende sivilsamfunn og gründervirksomhet stopper opp.

– Vi må trå varsomt nå, advarer Kakar. – Vi må bygge allianser og skape endring nedenfra og opp. Utkantstrøkene må bli inkludert i utviklingen. Hvis vi går for fort fram, kan vi falle ned igjen, rått og brutalt, avslutter hun. □

1 Skolejenter i Faizabad:

Antall jenter som går på skole i Afghanistan har økt fra 5000 til 3, 4 millioner på 13 år. Foto: Afghanistankomiteen.

2 Palwasha Kakar, tidligere viseminister i administrasjons- og finansavdelingen i Kvinnedepartementet i Afghanistan. Foto: Oda Gilleberg.

3 Jordmorstudent i Wardak: Det er stort underskudd på kvinnelige helsearbeidere i Afghanistan, men antall jordmødre øker år for år. Foto: Afghanistankomiteen.

¹ Secretary Colin L. Powell. 19.11.2001. Remarks at the Eisenhower Executive Office Building. *Afghan Women*. I: U.S. Department of State (Archive).

² Konspirasjonsteoretikere, bl.a. forfatter og professor David Ray Griffin, mener invasjonen av Afghanistan var planlagt for 11. september.

³ I følge Griffin skulle USA invadere Afghanistan, fordi Taliban nektet å samarbeide om en rørledning som skulle frakte olje og gass gjennom Afghanistan og Pakistan fra Kaspihavet til Indiahavet. Se Griffin, D. R. 25.06.10. Did 9/11 Justify the War in Afghanistan? På: globalresearch.ca.

⁴ Save the Children's State of the World's Mothers Report 2014.

⁵ Sharan, T. Og Wimpelmann, T. 2014. *Women's Rights and Political Representation: Past Achievements and Future Challenges*. PRIO Paper 2014.

⁶ Sinha, S. Q. 2011. Traditional Dispute Resolution and Afghanistan's Women. I: USIP Peace Brief 117.

⁷ Oxfam. 2011. Joint Briefing Paper: High Stakes – Girls Education in Afghanistan.

⁸ Hedayat, L. N. og Harpviken, K. B. 2014. *Where do Afghan Women Stand on Education and Economic Empowerment?* I: PRIO paper 2014.

⁹ Ibid.

The ‘Missing Daughters’ of India

After three decades of sex selection, women in India are falling prey to wifeless men and traffickers

TEXT: **SUDIPA CHAKRABORTY**,
WRITER AND JOURNALIST
✉ SUDIPA_C

Her eyes are blank. She looks distraught and devastated. The last couple of weeks have been a nightmare for 17-year-old Ruhi¹. Belonging to a poverty-stricken family from a remote village in Bangladesh, she is married off to a much older man in a village in Haryana in India. It costs him only a few thousand rupees to secure a young bride. Within a day or two of the betrothal, Ruhi is subjected to something even more heinous: she is asked to satisfy the sexual desires of two other men in her husband's family – she is reduced to a piece of flesh shared by other men.

“The emergence of forced polyandry; i.e., one woman being shared by several men, in parts of Punjab, Haryana and Western Uttar Pradesh, is one of the most dreadful consequences of extensive sex selection in India,” says Dr. Sabu George who has done extensive research in this area for the last 30 years. He was also involved with the public interest litigation in the Indian Supreme Court to implement the Pre-Natal Diagnostic Techniques (PNDT) Act to restrain the misuse of foetal sex determination. The rampant sex selection in recent decades amounts to a genocide, he opines.

According to Dr. Sabu, more than 6 million girls in India have been eliminated before birth over the last decade. “This is more than the number of Jews killed in the Holocaust by the Nazis. If the trend is to continue, it is estimated that it will be a million every year,” he says.

Various cultural, social and economic factors have led to the practice of prenatal sex selection in India. A deep-rooted prejudice against women, especially because of the high cost of dowry that is required to be provided to daughters during their weddings, coupled with a strong preference for sons for reasons related to inheritance, last rites, identity, status, economic security and means of support for aging parents and lineage has resulted in the elimination of millions of girls.

It initially started as an urban phenomenon in high income groups in the areas of Delhi, Haryana and Punjab who had access to both technology and money. But, it soon trickled down to other areas like Rajasthan, Jammu and Kashmir, Maharashtra and many other areas like Tamil Nadu in southern India. With a sex ratio of 933 nationally, and 860 to 1000 in the states of Haryana and Punjab, women in India are outnumbered by men.

Pressured to conform and comply, they become victims of sexual violence and crimes like sex trafficking and early marriage.

In his tell-tale narrative documentary, Undesired ‘Missing Women in India, multiple award-winning Argentinian photojournalist Walter Astrada points out that 30 years of sex selective births have created a shortage of girls in India, leaving many young men with no eligible brides. “Bride-selling has developed in recent years, with women bought from poor Indian families or brought from other countries like Bangladesh,” he observes.

Sex-trafficking, sexual violence and polyandry

In remote villages in Haryana in India, many women serve as wife to two, three or more men in the household.

Sunita Menon from Breakthrough, a global human rights organization that works extensively

---

« THE EMERGENCE OF FORCED POLYANDRY; I.E., ONE WOMAN BEING SHARED BY SEVERAL MEN, ... IS ONE OF THE MOST DREADFUL CONSEQUENCES OF EXTENSIVE SEX SELECTION IN INDIA. »

---

¹ Not her real name.

in the worst-affected districts of Haryana, talks about young men in their late 20s and 30s who find it difficult to find brides in their own caste and community. Very young girls from poverty-stricken and vulnerable families are trafficked in the name of jobs and better opportunities. They are married off to much older men. “Then, they are forced to have sexual relationships with the husband and other male members of the family. With no knowledge of the language (Haryanvi) and culture and absolutely no rights in the family, these women are sexually used and abused just to satisfy the male members of the family and produce a male child,” Ms. Menon says.

When Dr. Virendra Vidrohi, social worker from Alwar district in Rajasthan appeared on Satyamev Jayate, a talk show that highlights social issues prevalent in India, he said, “Every year 15,000 girls are bought to Rajasthan from Orissa, Bengal, Bihar, Jharkhand, Chattisharh, Andhra Pradesh, and Belgaum in Karnataka for marriage.” In the coming 10 years, almost 2 billion men will not find women to

---

« WHERE A BRIDE IS BURNED EVERY 90 MINUTES IN INDIA, IT IS BETTER FOR A GIRL TO DIE IN HER MOTHER’S WOMB THAN DIE IN THE MOTHER-IN-LAW’S HOUSE, PARENTS SAY. »

---

get married to, it was reported in the show.

Emmy Award winning journalist and activist Ruchira Gupta has worked for over 25 years to end sex trafficking in India. In 2002, she started Apne Aap Women Worldwide, an anti-trafficking organization to support women across India. “Among root causes of sex-trafficking are son preference and daughter deficit,” she says. “On the one hand, this has led to sex-trafficking where communities with too many men are buying girls from faraway states to reproduce, cook, clean and provide sex. On the other, a lack of female companionship, combined with a desire to

dominate, drives men to the red light area to buy girls”. She adds that this creates the demand for purchase of sex, which fuels the sex industry as traffickers see a profit in buying and selling girls due to the demand.

Early marriage and violence against women

The skewed sex ratio is also leading to cases of early marriage. “Young girls are married off early, at the age of 15 or 16, and by the time they reach 20, they have already had three kids,” says Sunita Menon.

In a scenario where there are less women than men, cases of sexual violence and rape have gone up drastically. “Women find it very unsafe to

In India, girls are outnumbered by boys. Photo: Walter Astrada

travel, their mobility is restricted and parents in the region feel that it is better to get them married off early than have the burden of their safety and security,” she adds.

It is a vicious circle, says Donna Fernandes from Vimochana: Forum for Women’s Rights, in Bangalore. Donna talks about multiple cases of violence and crime against women whose disillusioned parents often refuse to give birth to a girl because of the large sum of money they have to spend on their dowry. Why have a girl when she is beaten up and gets killed in the mother-in-law’s house, they often ask. Where a bride is burned every 90 minutes in India, it is better for a girl to die in her mother’s womb than die in the mother-in-law’s house, parents say.

Fernandes explains the tragic vicious circle: “Because of violence, they don’t want girls, and, because there are no girls, there is also violence.” Lack of women leads to the

from Delhi, was subjected to abuse, torture and rejection by her husband’s family after she was pregnant with twin girls in 2005.

Gita Aravamudan, author and investigative journalist, has narrated horrific tales of sex selection in her book *Disappearing Daughters*. She has recounted violent tales of educated women from urban areas who have gone through four abortions in five years. “It is certainly decimating the female gender in India,” she says.

Abortion in India is legal. But abortions on the basis of sex are not. Even though there are stringent laws to curb the phenomenon, illegal abortions are rampant.

Varsha Deshpande, a lawyer and activist from Maharashtra has been fighting sex selection for over a decade. With the help of hidden audio-video equipment, she has organized sting operations at clinics that offer illegal gender-selection abortions across Maharashtra. Since 2004, she

have helped illegal sex determinations and abortions.

“There is apathy on the part of the state health department. One clinic exposed in the sting operation was raided in May this year. Yet, it’s October, and it is still operational. In Delhi, the Directorate of Health Services, the Department of Family and Welfare, the Delhi Medical Council, and the Medical Council of India keep on passing the buck. Why is a clinic not shut down right after a raid,” question Ritwika and Avinash.

According to Ritwika and Avinash, doctors in the capital charge USD 650 for aborting female foetuses. Fake doctors charge USD 160. For another 8 bucks, the clinic will even dispose of the foetus. Access to technology and money reiterate the fact that gender-biased sex selection is essentially an urban phenomenon, one that has had a trickling-down effect in the countryside too.

What are the solutions?

On the one hand, there is a progressive India: young, ambitious and enlightened, and, on the other, there is a traditional one, where deep-rooted discrimination against women and an ever-increasing desire for a male child has led to this brutal annihilation where close to 50 million girls have gone “missing.” How can we reverse this trend?

Professor of Paediatrics at Oslo University Hospital, Ola Didrik Saugstad says, “I have been exposed to it several times during my visits to India. We in the West have to understand that in India, this practice is so closely interwoven with religious traditions and beliefs that it will take time to change.”

Activists and experts believe that stringent punishment to doctors who have turned this into a billion dollar industry in India is the foremost thing to do. “If we implement the law, there is hope. As long as we don’t stop doctors from promoting and practicing sex selective abortions, any effort by the government to

---

« IF THIS GENOCIDE IS LEFT UN-CHECKED, I’M AFRAID WE WILL NEVER BE ABLE TO REVERSE THIS TREND. »

---

abduction of girls, forced marriages and greater instances of child marriage, she adds. There is an increase in gang rape and acid attacks too.

Health complications and rise in illegal abortion clinics

In the quest for a male child, many women are forced to undergo multiple terminations of pregnancy. Some are also forced to have many children until a male child is born. Repeated pregnancies results in health complications, according to experts.

Women who give birth to girls are at risk of experiencing violence. Dr. Mitu Khurana, a paediatrician

has conducted 42 sting operations in Maharashtra, which has resulted in 60 convictions. A total of 30 to 40 medical licenses of doctors were revoked and 20 hospitals closed down. “It’s a long fight for women in these areas. But we are determined to fight till the end. The Indian media is a strong partner in our crusade against sex selection,” she says.

Recently, two undercover reporters, Avinash Singh Sudan and Ritwika Mitra from Deccan Herald, a national daily, have found out that a significant number of doctors bend rules and carry out abortions beyond 12 weeks and that there are around 40,000 fake doctors in Delhi who

LAWS IN INDIA:

The Pre-Conception and Pre-Natal Diagnostic Techniques (PCPNDT) Act from 1994 is enacted to stop female foeticides and arrest the declining sex ratio in India. The act bans prenatal sex determination. The laws are not enforced and are instead routinely violated, Action Aid reports.

In 2007, UNFP warned that prenatal son selection in several Asian countries is likely to have severe social consequences in coming years. According to UNFP, birth registration documents provide statistical evidence of prenatal sex selection in favour of boys in Azerbaijan (116.8 boys born for every 100 girls, an imbalance surpassed only by China, with 117.8), Armenia (114.8), Georgia (113.6), and Albania (111.7).

raise awareness and change people's attitude towards girls will not be adequate," says Dr. Sabu. "We are not against abortion rights but we should recognize that when we deal with discrimination, and if discrimination means elimination, then, that's a different context," he clarifies.

Donna Fernandes suggests that the government has to take drastic steps. "If this genocide is left unchecked, I'm afraid we will never be able to reverse this trend. The government should announce schemes to end this kind of discrimination against women. Schemes to provide jobs, to reduce income taxes for every girl that is born, some imaginative intervention is a must,"

she says.

Ruchira Gupta adds that one of the best incentives that the government is trying to give is to educate the girls. This is going to bring out long-term transformation, she believes.

Can we hope for change?

Millions of girls have gone "missing." Over the last three decades, they have been victims of ghastly violence. They are gone. But what about the ones who have survived, those who are witness to inhuman abuse and torture every day? Can they hope to live or dare to dream? Can they get a life they deserve – a simple, normal, healthy life? □

1 **This woman** was lucky – she got a son. Photo: Walter Astrada

2 **Disappointed:** A baby girl is born. Photo: Walter Astrada

3 **The charred legs** of a woman burnt by her in-laws. Photo: Walter Astrada

TEKST OG FOTO: **SARA WÅGEN**, FRILANSJOURNALIST
✈ RANGZENTSANGMA

Colombia: Der å utsettes for seksuell vold er «en del av jobben med å være kvinne»

Samtidig som freden forhandles om, begås det fortsatt grove overgrep mot kvinner i Colombia. Myndighetene makter ikke å beskytte dem, og menneskerettighetsforkjempere som forsøker trues og noen myrdes. Freden synes å være nær, men vil den kunne redde colombianske kvinner fra vold?

Colombia er for tiden inne i en fredsprosess, etter flere tiår med brutal, voldelig konflikt. I følge Nasjonalt senter for historiske minner har mer enn 220 000 mennesker dødd som følge av konflikt mellom 1958-2012. Over fem millioner er drevet på flukt og titusener er forsvunnet i konflikten mellom militæret, geriljaer og paramilitære styrker. Samtlige parter i konflikten har anvendt strategisk bruk av ekstrem vold mot sivilbefolkningen, og kvinner spesielt har blitt utsatt for utstrakt bruk av seksuell vold.

Til tross for pågående fredsforhandlinger har Colombia fortsatt en lang vei å gå før varig fred er oppnådd. Kvinners rolle i fredsprosessen, samt et oppgjør med overgrepene som spesifikt rammer kvinner, er i ferd med å bli anerkjent som et viktig ledd i å skape fred i landet.

Forhandlingspartene i Havana har nylig etablert en egen kommisjon som skal sikre kjønnsperspektivet i fredsprosessen. Ifølge colombianske kvinneorganisasjoner er dette på høy tid, men flere frykter det er for lite. Organisasjoner som Corporación Humanas og Sisma Mujer mener volden og andre problemer som rammer kvinner er ansett som relativt uviktige av myndighetene, som heller fokuserer på å utrydde geriljaene og narkotikatrafikken.

Kvinneorganisasjonene føler seg derfor alene om jobben. De som engasjerer seg på kvinners vegne, må dessuten være forberedt på å betale en høy pris: Menneskerettighetsforkjempere i Colombia lever under konstante trusler, og flere har blitt drept.

Strategisk bruk av seksuell vold i konflikten

Ifølge FNs Sikkerhetsråd brukes fysisk, psykisk og seksuell vold mot kvinner for å svekke fienden, avhumanisere ofrene og spre terror i lokalsamfunnene. Mens samtlige parter i den colombianske konflikten bruker seksuell vold for å oppnå militære mål, er volden utført av paramilitære og militæret den mest omfattende. Militærets bruk av seksuell vold - spesielt vold utført av beskyttelsesstyrkene - blir betraktet som den groveste, da den utføres av de som er tilstede i konflikten nettopp for å beskytte mot denne typen ugjerninger.

Luz Piedad Caicedo fra organisasjonen Corporación Humanas, en Bogotá-basert menneskerettighetsorganisasjon som jobber spesifikt med kjønnsperspektiv, bekrefter dette:

– Alle gruppene bruker vold mot kvinner for å straffe kvinnene eller familiene deres. Mens militæret og de paramilitære styrkene håndhever det de ser på som moral med denne typen vold, er geriljaen mer kjent for å straffe alt som kan ligne 'illojalitet mot saken' med seksuell vold.

« I PERIODEN 2001-2009,
BLE I SNITT 54 410
KVINNER ÅRLIG UTSATT
FOR SEKSUELL VOLD. »

---

149 kvinner utsatt for seksuell vold hver dag

Offentlige tall fra 2013¹ viser at nærmere to og en halv million kvinner ble tvangsflyttet i perioden 1985-2012. I følge de samme tallene ble også 1 431 kvinner utsatt for seksuell vold, 2 697 kvinner forsvant, 12 624 ble drept og 5 873 ble kidnappet.

Rapporten «Violaciones y otras violencias: Saquen Mi Cuerpo de la Guerra» (Voldtekt og annen vold: ta kroppen min ut av krigen), skrevet av en rekke sivile organisasjoner, opererer med langt større tall når det gjelder seksuell vold. Studien viser at i perioden 2001-2009, ble i snitt 54 410 kvinner årlig utsatt for seksuell vold. Det er 149 kvinner daglig - et tall som bekrefter at voldtekt er en systematisk del av konflikten i Colombia. En av grunnene til at det er så stor forskjell i tallene kan være at få kvinner velger å anmelde seksuelle overgrep. Mørketallene er enorme, og ifølge Caicedo er det gått så langt at mange kvinner anser det å utsettes for seksuell vold som «en del av jobben med å være kvinne».

Konflikten rammer ulikt

Hva slags arbeid de ulike kvinneorganisasjonene fokuserer på, varierer. Det kan dreie seg om alt fra »

1 Nazir vasker kaffebønner. Familien hennes har fått beholde gården i Santander.

2 Plaza Bolívar: Jobber som er tilgjengelige for kvinner i Bogotá er begrenset. Å jobbe som gateselger er en av mulighetene.

3 «Kvinner anser det å utsettes for seksuell vold som 'en del av jobben med å være kvinne', sier **Luz Piedad Caicedo** fra organisasjonen Corporación Humanas.

« STATEN HAR LOVVERKENE PÅ Plass, OG FORMELT SETT HAR COLOMBIA DET SOM SKAL TIL FOR Å FORSVARE OG FREMME KVINNERS RETTIGHETER PÅ EN REKKE FRONTER. MEN I PRAKSIS BLIR IKKE DETTE HÅNDHEVET. »

» akutt hjelp i krisemottak og bistand i strafferettslige prosesser, til informasjonsarbeid rundt egne rettigheter, økonomisk og sosial bistand i overgangssituasjoner og traumebehandling.

Konflikten har drevet flere millioner mennesker vekk fra sine hjem, spesielt på landsbygda. Kvinner som kommer inn til byen har lavere utdannelse, er ikke økonomisk uavhengige, kan ikke ta samme typer strøjobber som menn og er mer utsatt for utnyttning fra kriminelle nettverk. Disse trenger særskilt hjelp.

At ni av ti drepte eller forsvunne i Colombias kon-

flikter er menn, rammer kvinnene hardt. Tradisjonelt sett har colombianske kvinner hatt det fulle ansvaret for barna i familien. Med bortgangen av den økonomiske forsørgeren blir kvinnen tvunget inn i en dobbeltrolle. Denne rollen er hun ofte ikke forberedt på, da det å forsørge familien økonomisk har ligget utenfor kvinnens domene.

Nasjonalt senter for historiske minner, en organisasjon som jobber med å dokumentere ofrenes lidelser under konflikten, fokuserer på konsekvensene av rolleforskyvningen kvinner blir utsatt for. Kvinner forteller om at de gikk fra å ikke ha noe forhold til økonomi, ikke

Milena (19) utdanner seg til å bli lærer. Hun håper å kunne fortsette å bo i bygda si i Santander.

engang vite verdien av ulike sedler, til å måtte både tjene og styre pengene til familien. De har også måttet forholde seg til rettssystemet, mange uten å ha grunnleggende lese- og skriveferdigheter. I tillegg har inngangen i mannsdominerte sfærer utsatt dem for ytterligere farer, økt vold og nedverdiggelse.²

Institusjonelle problemer

De frivillige organisasjonenes arbeid er veldig viktig for kvinner i Colombia, da den colombianske staten ikke evner å hjelpe dem.

– Staten har lovverkene på plass, og formelt sett har Colombia det som skal til for å forsvare og fremme kvinners rettigheter på en rekke fronter. Men i praksis blir ikke dette håndhevet. I virkeligheten er det ingen i staten som jobber for å få kvinners problemer på dagsorden, forteller Caicedo.

Minica Carmona fra organisasjonen

Sisma

Mujer forteller at mangelen på menneskerettighetsarbeidere er stor, og at rettighetene til ofrene derfor ikke blir ivarettatt.

– Myndighetene har ikke nok personale til å ta seg av problemene, og det er fortsatt veldig farlig å jobbe i konfliktområdene. Menneskerettighetsarbeidere er derfor vanskelig å få tak i og vanskelig å holde på, forteller hun.

De ulike væpna aktørene i konflikten i Colombia slår hardt ned på det de oppfatter som motstand: journalister som uttaler seg om konflikten, politikere og deres familier, og menneskerettighetsforkjempere og fagforeningsledere. Representanter for disse gruppene blir truet, kidnappet, utsatt for vold og også drept.

Sisma Mujer har utgitt en rapport som viser at 366 menneskerettighetsforkjempere ble angrepet eller utsatt for trusler og rettighetsdeprivasjon i 2013. En fjerdedel av disse er kvinner, og antallet har økt med over 50 prosent siden 2011. Antall kvinnelige menneskerettighetsforkjempere som ble drept var elleve i 2013.

– Utviklingen er svært urovekkende, kommenterer Carmona, fra Sisma Mujer.

Det er vanskelig å si hvordan situasjonen i Colombia vil utvikle seg etter fredsforhandlingene. Ekspertene spår at fredens første periode vil bli svært voldelig, slik den har vært i El Salvador og Guatemala. Det er dessverre all grunn til å tro at volden mot kvinner også vil øke drastisk i årene som kommer i Colombia. □

TEKST: SARA WÅGEN,
FRILANSJOURNALIST
FRANGZENTSANGMA

Farlig å være kvinnelig menneskerettighetsforkjemper i Mexico

Vold mot kvinnelige menneskerettighetsforkjempere har hatt en drastisk økning i Mexico de siste årene. Volden mot kvinner generelt har eksplodert, og beskrives som pandemisk i internasjonal presse.

Mye av volden henger sammen med Mexicos «krig mot narkotika», som startet i 2006 og fortsatt pågår. Myndighetene har ikke klart å få kontroll over narkotikakartellene, tvert imot er flere områder i Mexico nærmest statsløse. I følge San Diego University's Trans-Border Institute, som fører en årlig statistikk over dødstallene i Mexicos narkokrige, har krigen krevd mellom 120 000 og 125 000 liv.

Journalister som rapporterer om disse forholdene, samt menneskerettighetsforkjempere, er spesielt utsatte. Kvinnelige menneskerettighetsforkjempere møter de samme farene som menn, i tillegg til at de i større grad utsettes for seksuell vold og trusler mot familien. Vold og drap mot kvinnelige menneskerettighetsforkjempere blir normalisert, bortforklart og ofte får offeret selv skylden. Dette fremgår av en av de mest omfattende rapportene på dette området, skrevet i 2012 av Inisiativa Mesoamericana de Mujeres Defensoras de Derechos Humanos. □

¹ Centro de Memoria Histórica. 2013.
¡Basta Ya! Memorias de Guerra y Dignidad.

² Ibid.

Colombia kan bli rollemodell for fremtidige fredsforhandlinger

Partene i fredsforhandlingene i Colombia har nedsatt en «kjønnskommisjon» som skal sikre at kjønnsperspektiver blir hørt og ivaretatt i fredsavtalen.

TEKST: **RENOLD TENNYSEN CHRISTOPHER**, KOMMUNIKASJONSRADGIVER, FOKUS
RENOIDTC

Kommisjonen, kalt Gender sub-commission, skal også bidra til at kvinners stemmer bli hørt og inkludert i fredsforhandlingene.

En slik kommisjon som utelukkende skal fokusere på kjønnsdimensjonen er historisk, ifølge seniorrådgiver i Utenriksdepartementet (UD), Hilde Salvesen. Hun er med i tilrettelegger-teamet i Seksjon for fred og forskning i UD.

– Det er første gang i historien at en slik kommisjon er etablert av og med partene selv, sier Salvesen til Kvinner Sammen.

Kommisjonen består av til sammen ti medlemmer, fem fra hver av partene i fredsforhandlingen – den colombianske regjeringsdelegasjonen og Farc-geriljaen. Kommisjonen består av både kvinner og menn.

Norge er tilretteleggerland for fredsforhandlingene sammen med Cuba. Venezuela og Chile er ledsagere i prosessen. Norge har hele veien vært pådriver for at også kvinner skulle sitte i de ulike delegasjonene, og at kjønnsperspektivet skulle ivretas.

– Vi har pushet på så best vi kan innen den rollen vi har som tilretteleggere. At det skulle nedsettes en underkommisjon som skulle fokusere på kjønnsperspektivet og kvinners rettigheter, har partene selv bestemt, sier Salvesen.

Colombia kan bli et foregangsland

– Hvorfor synes partene at dette er viktig?
– Colombia har veldig sterke kvinneorganisasjoner. De har presset på for at kjønnsperspektivet skal være en del av fredsprosessen. Det har også stått høyt på agendaen hos forhandlingsdelegasjonene. At det ble Colombia som ble den første til å etablere en såpass formalisert prosess rundt kjønnsperspektiv, tror jeg ikke er tilfeldig, sier Salvesen.

Arbeidet til kommisjonen innebærer å høre hva kvinneorganisasjoner i Colombia synes om tekstene som allerede er forhandlet fram av partene, pluss å få innspill til de avtalene som ennå ikke er inngått.

I tillegg ønsker kommisjonen å få innspill fra internasjonale eksperter, og de ønsker også anbefalinger om hvordan kjønnsperspektivet kan integreres i de gjestående agendapunktene.

falinger om hvordan kjønnsperspektivet kan integreres i de gjestående agendapunktene.

Seksualiserte overgrep blir et viktig tema

Colombias Grunnlovsdomstol slo i 2008 fast at seksuell vold blir brukt systematisk som våpen av de ulike aktø-

---

« DERSOM KOMMISSJONEN LYKKES TROR JEG DETTE KAN VÆRE EN MODELL FOR ANDRE FREDSFORHANDLINGER. »

---

rene i konflikten. Ifølge kvinneorganisasjoner i Colombia har det ikke vært nok fokus på å stoppe overgrep og stille de ansvarlige for retten.

Ifølge Salvesen er det viktig for kvinneorganisasjonene at dette temaet blir tatt opp i fredsforhandlingene, og hun mener slike spørsmål vil bli veldig relevante i diskusjonene i underkommisjonen.

– Ofres rettigheter og spørsmålene om beskyttelse og rehabilitering av ofre, er sentrale spørsmål som kvinner selv er veldig opptatt av. Man kommer ikke unna det, sier hun.

Det er uklart hvor mange møter kommisjonen skal ha, men det er sikkert at representanter fra kvinneorganisasjoner får delta.

Tror partene vil lykkes

– Hva tror du blir de største utfordringene for kommisjonen?

– Det er vanskelig å svare på. Mitt inntrykk hittil er at partene har en felles agenda når det gjelder kjønnsperspektiv. Dette er et tema det er lett å snakke om. De har en felles plattform, kanskje i motsetning til andre spørsmål.

– Likevel tror jeg at spørsmål rundt straff og hvilke konsekvenser det skal være for dem som har begått seksualisert vold, kan bli utfordrende, sier Salvesen. Salvesen har stort håp om at denne underkommisjonen vil lykkes.

– Det må bli mer enn en festtale i underkommisjon. Dersom kommisjonen lykkes tror jeg dette kan være et modell for andre fredsforhandlinger. ▣

Ifølge **Hilde Salvesen** i UD har kvinneorganisasjoner i Colombia jobbet aktivt for at kjønnsperspektivet skal inkluderes i fredsprosessen.

Den væpnede konflikten i Colombia rammer hvert enkelt menneske på ulikt vis, avhengig av klasse, etnisitet, alder og kjønn. Transseksuelle kvinner har i likhet med mange andre blitt ofre for ulike former for kjønnsbetinget vold, utøvd av alle de væpnede aktørene i konflikten.

Transformerer av freden

TEXT: ELENA RAY, FONDO LUNARIA. OVERSATT AV: KRISTINA JOHANSEN

«Å være kvinne innebærer i seg selv at du blir påført en rekke former for vold. Om du i tillegg skaper deg selv gjennom å avvise et kjønn som er påført deg av et samfunn, blir du betraktet som en svikefull person. Da vil dette sviket straffes med døden – ikke bare fysisk død, men mange former for død – noe vi transpersoner erfarer til daglig.»

Dette er utgangspunktet for opprettelsen av den kolombianske aksjons- og støttegruppen for transpersoner, GAAT. Stiftelsen har eksistert i seks år og oppsto som et initiativ fra transkvinner som ville skape en arena hvor de selv og familiene deres kunne lytte til og støtte hverandre. Gruppen driver også politisk påvirkningsarbeid, og arbeider for sosial og kulturell forandring gjennom å tilby workshops for unge kvinner.

Intern fordrivelse, trusler, sosial kontroll, drap og voldtekter. Alle disse overgrepene – som transpersoner er offer for i mange samfunn – er også eksempler på den voldsutøvelsen transkvinner i Colombia har blitt rammet av som følge av konflikten.

Trans-stemmer for fred

Nå, som regjeringen og Farc-geriljaen sitter i fredsforhandlinger på Cuba, har transkvinnene lansert sine egne krav i manifestet «Våre trans-stemmer i Havanna». Det handler ikke bare om den aktuelle fredsprosessen, men om hvordan transpersoner kan inkluderes i samfunnet på en verdig måte.

– I dette landet har fred alltid blitt redusert til våpenhvile. Den volden vi transkvinner blir utsatt for blir oversett, sier Johana Pérez, en ung transkvinne som er har vært medlem av GAATs metodeteam det siste året.

– Man snakker om LGBTI, men da er vi de siste som nevnes. Det blir aldri lagt vekk på transkvinner sine erfaringer med konflikten, deres bomuligheter og deres tilgang til jord, påpeker hun.

GAAT krever også en anerkjennelse av transkvinner som fullverdige borgere og garantier for at overgrepene ikke skal gjenta seg.

– Vårt viktigste krav til denne fredsprosessen er sannhet. Vi vil vite hva som har skjedd med transkvinner i

ulike regioner. I likhet med andre ofre krever vi rettferdighet og oppreisning, og når det gjelder det siste er det avgjørende for oss at overgriperne erkjenner at vi har blitt offer for konflikten og ber oss om tilgivelse, sier Pérez.

Et konstant behov for fred

– En av de verste formene for vold fra væpnede aktørene er at de ikke tillater oss å være dem vi er. Vår identitet blir ikke offentlig anerkjent, sier Laura Weinstein, koordinator for GAAT.

– Vi har levd med konflikten, og har kontinuerlig og systematisk blitt utsatt for ulike typer vold. Derfor er ikke freden et plutselig innfall hos oss, men et konstant behov. Vi må forestille oss et samfunn som virkelig anerkjenner oss. Vi må 'trans-formere' freden.

– For oss blir det ikke fred før vi bygger et samfunn hvor vi kan være frie, hvor vi ikke blir stigmatisert eller utsatt for vold på grunn av vår kjønnsidentitet, avslutter Weinstein. □

GAATs vilje til å analysere hva den væpnede konflikten har innebåret for unge transkvinner liv og kropp, og utarbeidelsen av et forslag til hvordan disse kan bidra til å bygge fred, førte til at organisasjonen, sammen med fem andre organisasjoner, ble valgt til å delta i Fondo Lunarias prosjekt «Unge kvinner og fred i 2014», støttet av FOKUS.

Kvinnelige peshmerga-soldater er klare til å ofre livet for å forsvare sine rettigheter og Kurdistans grenser mot Den islamske staten (IS). Men det finnes også saker å kjempe for i det kurdiske samfunnet.

De som ser døden i øynene

TEKST OG FOTO:
BENGT SIGVARDSSON,
FRILANSJOURNALIST
BENGTREPORT
OVERSATT AV: METTE GUDEVOLD

L yden av støvler som tramper taktfast, ligger som et lydteppe over en militærkaserne utenfor Suleimania i de kurdiske selvstyreområdene nordøst i Irak. Rundt 20 kvinner iført kamuflasjeuniform og bevæpnet med Kalasjnikov drilles hardt av kaptein Kuistan Mohedali. Det er over 40 varmegrader ute, men ingen ansikter bærer preg av at varmen er plagsom der de marsjerer under den stekende solen. Kvinnene er peshmerga-soldater og omtales som «de som ser døden i øynene».

– Akkurat som menn må også kvinner forsvare Kurdistan, sier den 25 år gamle trebarnsmoren Chia Hassib.

Peshmerga-militsen ble opprettet på 1920-tallet i de kurdiske delene av Midtøsten for å føre en væpnet

og politisk kamp for et selvstendig Kurdistan. I Irak ble dette delvis oppnådd i 2005 da de kurdiske områdene fikk sitt eget selvstyre. Overalt vaier det kurdiske flagget i rødt, hvitt og grønt med en sol i midten. I begynnelsen av august var det like før det ble fiert og byttet ut med det svarte flagget til jihadistgruppen IS (Den islamske staten).

– IS hater kurdere, men først og fremst kvinnelige kurdiske soldater, sier Chias våpensøster, den 34 år gamle Avesta Said. – Hvis IS invaderer Kurdistan, kommer de til å drepe oss alle. Jeg vil til fronten så fort som mulig og kjempe mot dem.

Frykter ikke IS

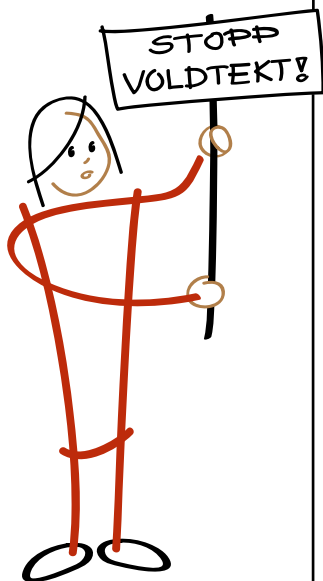
Målet til IS er å opprette et kalifat som styrer etter en ekstrem tolk- >>

« HVIS JEG BLIR TATT TIL FANGE AV IS, KOMMER DE TIL Å GJØRE FORFERDELIGE TING MED MEG. »

Kvinnelige peshmerga-soldater – de som ser døden i øynene – på øvelse i den selvstyrte kurdiske regionen nordøst i Irak.

LILLYS
DAGBOK

August 2010 (14 år)

1 dag var det demonstrasjonstog i landsbyen min. Det er første gang jeg har sett noe slikt. Folkene i toget holdt opp plakater hvor det stod "Nei til straffefrihet!" og "stopp voldtekt!" Det er mange jenter på min alder som har blitt voldtatt her. Demonstrasjonstog handler om at mennene som har gjort dette må bli dømt i retten.

Demonstrasjonen ble startet av en lærer på skolen min. Han er visst herifra, men jeg møtte ham for første gang for noen uker siden. Far sier han har bodd i byen i mange år for å studere til å bli advokat, men at han savnet landsbyen så mye at han kom hit for å jobbe som lærer isteden. Jeg tror far liker ham. De snakket i hvert fall mye sammen i dag.

Det var mange kvinner som ikke fikk lov av mennene sine til å gå i toget. Jeg synes kvinnene som gikk er tøffe. Far og jeg gikk litt, men vi stod mest og så på. Neste gang skal jeg være med å gå hele tiden!

Lilly

» ning av sharialovene. Dette er noe som står i sterk kontrast til lovene til de kurdiske selvstyremrådene som sikrer menn og kvinner like rettigheter.

– IS kaller seg muslimer, men de har ikke noe med islam å gjøre, sier Chia. – De respekterer ikke kvinner.

Siden begynnelsen av året har IS erobret flere deler av Syria og Irak. I begynnelsen av august rykket de inn i store områder nordvest i Irak. Dette er tilholdsstedet for yazidier, kristne og andre religiøse minoriteter, og de fikk valget mellom å «konvertere, dø eller betale beskyttelseskatt». Mange ble drept. Flere hundre tusen flyktet. Deretter rykket IS videre fram mot Erbil, hovedstaden i de kurdiske selvstyremrådene.

– Vi sto parate og var klare til å kjempe mot dem, forteller Chia. – De skremmer ikke meg, jeg vet hvordan jeg skal forsvare meg, men de er svært farlige, særlig for oss kvinner.

Rapporter om kvinner som

voldtas og kidnappes av IS, har strømmet på.

– Det gir oss enda mer styrke og motivasjon til å forsvare kurdiske kvinner og Kurdistan, sier Chia.

– Hvis jeg blir tatt til fange av IS, kommer de til å gjøre forferdelige ting med meg.

IS er snart et avsluttet kapittel

Etter at USA begynte å bombe IS-stillinger 8. august, klarte peshmerga-militsen, den irakiske hæren og de alliertes styrker å stoppe IS-offensiven. IS står fortsatt på terskelen til Kurdistan, og henholdsvis 20 og 50 kvinnelige peshmerga-

soldater fra den militære enheten er fordelt på to fronter.

– Jeg går bare og venter på å bli sendt dit neste gang det er vaktskifte, sier Chia.

Man må være fylt 18 år for å være med i en peshmerga-styrke, ha avsluttet grunnskolen og ha plettfriandel. Gunnopplæringen er på 45 dager, og for å bli befal kreves to og et halvt år med studier på peshmerga-militsens militærakademi. Chia sluttet seg til den i 2008. Vanligvis tjenestegjør hun på kasernen tre dager i uken. Siden IS begynte å herje i området, har hun knapt vært utenfor den.

« VERKEN BROREN MIN ELLER JEG HAR NOEN GANG TATT I ET VÅPEN, MEN ALLE TENKTE AT HAN VILLE KLARE Å FORSVARE SEG, MEN IKKE JEG. »

– Men snart er IS et avsluttet kapittel, sier Chia. – Jeg oppfordrer alle kvinner til å slutte seg til peshmerga-militsen. Alle har respekt for oss.

Mange flere kvinner vil bli peshmerga-soldat

Under kampen om selvstendighet fra slutten av 1920-tallet til begynnelsen av 1990-tallet fantes det mange peshmerga-grupper med ulike ideologier. Da selvstyret ble innført, ble de til politiske partier, og «peshmerga» ble benevnelsen på de væpnede avdelingene deres. Til sammen utgjør de i dag det kurdiske selvstyrets regulære hær. Den kvinnelige peshmerga-bataljonen tilhører PUK (Patriotic Union of Kurdistan). Oberst Nahida Ahmad Rashid er det kvinnelige befalet som har høyest grad, både på kasernen og i irakisk Kurdistan.

– I 1995 fikk en gruppe på 40 kvinner opplæring i å kjempe mot hæren til Saddam Hussein, forteller Oberst Nahida. – I 2001 kom for første gang elleve kvinner inn på militærakademiet.

I 2005, to år etter at amerikanerne

gikk inn i Irak, fikk de kurdiske områdene selvstyre. Året etter ble kvinnebataljonen opprettet, og den består i dag av 500-600 soldater.

– De utfører akkurat samme oppgaver som de mannlige soldatene, forklarer oberst Nahida. – De trener og kjemper sammen på fronten.

I løpet av sommeren var det mange sivile kvinner som tok kontakt.

– De ville kjempe mot IS og fikk et grunnkurs her, men de er blitt sendt hjem nå som trusselbildet har avtatt, sier oberst Nahida.

Minister flere ganger

På PUKs hovedkontor i Sulaimania trefte jeg Narmin Osman, som har vært minister flere ganger i både den irakiske og regionale regjeringen. Hun sluttet seg til peshmerga-styrkene allerede i 1979. Da var hun en enslig svale, men snart kom det flere kvinner.

– Da regimet begynte å trakassere ektefellene til peshmerga-mennene, hadde de ikke noe annet valg enn å flykte opp i fjellene og kjempe sammen med >>

1 Oberst **Nahida Ahmad Rashid** sluttet seg til peshmerga-militsen allerede 1981. Hun innehar i dag den høyeste militære graden av samtlige kvinner i irakisk Kurdistan.

2 Kaptein **Kuistan Mohedali** på øvelse med sin kvinnelige peshmerga-tropp i utkanten av Sulaimania.

3 34 år gamle **Avesta Said** er peshmerga-soldat. Hun er gift og har tre barn. Hvis IS invaderer Kurdistan, er hun overbevist om de kommer til å drepe henne og alle de andre kvinnene på kasernen.

4 Den 25 år gamle trebarnsmoren **Chia Hassib fra Kirkuk** har vært peshmerga-soldat i seks år. Hun lengter etter å komme seg ut i felten for å kjempe mot IS, selv om hun vet hva som kan skje med henne dersom hun blir tatt til fange.

» mennene, forteller Narmin.

For Narmin og andre i hennes generasjon har peshmerga-militsen vært en trampoline til politiske stillinger.

– Men det skyldes at før i tiden ble man peshmerga-soldat fordi man var politisk aktiv, forklarer hun. – Slik er det ikke lenger, dagens peshmerga-styrker består av soldater, ikke av politikere.

Den kvinnelige «peshmerga-trampolin» har ført til at spørsmål som gjelder kvinner, har havnet høyere opp på dagsordenen i Kurdistan enn hva som er tilfellet ellers i Irak. I 2011 ble det vedtatt en sekularisert

familielovgivning og lover mot familievold. Parlamentet har 30 prosents kvotering av kvinner.

– Men antall kvinner i parlamentet og regjeringsrådet overstiger alltid 30 prosent, forteller Narmin.

Kvinner voldtatt av IS

I Erbil holder kvinneorganisasjonen Warvin Foundation for Women Issues til, og der er den 23 år gamle Khende Zra programsjef. Framrykningene til IS har ført til at organisasjonen har måttet endre fokus når det gjelder arbeidsoppgaver. Hundretusener har flyktet

til de kurdiske områdene der det nå er mellom 1,4 og 2 millioner flyktninger. Warvin Foundation konsentrerer først og fremst sitt arbeid om å bistå kvinner på flukt.

– Etter min oppfatning er en del av kvinnene blitt voldtatt av IS, sier Khende.

– Det som mange av de kvinnelige flyktningene forteller, vekker denne mistanken, men det er vanskelig å få fram hele sannheten.

Hun tror at kultur, redsel og press fra familien får mange kvinner til å tie. Seksuelle overgrep er noe det helst ikke snakkes om, selv ikke i det kurdiske samfunnet.

– Det er fordi skylden legges over på ofrene, fortsetter Khende.

I motsetning til tidligere idømmes en gjerningsmann samme straff for æresmord som for andre mord i henhold til lovgivningen av 2011. Nå er også voldtekt i ekteskapet og konemishandling ulovlig.

– Lovene er fantastiske, sier hun.

– De garanterer beskyttelse for kvinnene, og kvinner skal ha samme rettigheter som menn, men det hjelper ikke så lenge lovene ikke håndheves.

« LOVENE ER FANTASTISKE. DE GARANTERER BESKYTTELSE FOR KVINNENE, OG KVINNER SKAL HA SAMME RETTIGHETER SOM MENN, MEN DET HJELPER IKKE SÅ LENGE LOVENE IKKE HÅNDHEVES. »

Risikoen er overhengende for at politiet ikke tar kvinner som anmelder seksuelle overgrep, alvorlig.

– Dessuten er det få kvinner, eller personer som står dem nær, som ville våge å anmelde slikt, forteller hun. – Et helt nabolag kan ha kjennskap til at det er begått et æresmord eller en seksuell forbrytelse, men ingen anmelder det. De ser på det som et familieanliggende. Vi jobber derfor med mange prosjekter for å øke kunnskapen om lovgivningen. Vi opplyser om hvordan man skal søke rettshjelp og å anmelde overgrep.

Gammelt tankegods vekkes til live

Khende sier at tradisjonelle verdier hersker i store deler av samfunnet, men at det har skjedd forandringer de siste 10 – 15 årene. Mange flere kvinner arbeider og oppnår høye posisjoner i samfunnet.

– Det er mange årsaker til dette, forklarer Khende. – Den kvinnelige kvoteringen i parlamentet har satt kvinnespørsmål på agendaen, men også frivillighetsorgani-

sasjonene og sosiale medier har spilt en stor rolle. Det føles som om vi er på vei fra religion og tradisjoner til et mer sekularisert samfunn.

Hadde IS lyktes med å rykke inn i Kurdistan, hadde det ganske sikkert sett annerledes ut.

– Det er klart at jeg ble redd da IS nærmet seg, men samtidig var det andre ting jeg ikke likte, forteller hun.

For at de ikke skulle havne i klørne på IS, ønsket mennene i familien til Khende å evakuere henne og de andre kvinnene i familien fra Erbil.

– Verken broren min eller jeg har noen gang tatt i et våpen, men alle tenkte at han ville klare å forsvare seg, men ikke jeg, sier hun. – Mennene så det som en ære å forsvare oss, vi var altså en del av deres gode navn og rykte. Kurdiske kvinner har kjempet i årtier for å bli kvitt denne type tankegang, og plutselig, når IS dukker opp, vekkes den til live igjen. Det gjorde meg rasende. □

1 Hundretusener av mennesker har flyktet i forbindelse med at IS rykket inn i den nordvestre delen av Irak. De fleste har flyktet til de kurdiske områdene i Irak der det nå er mellom 1,4 og 2 millioner flyktninger, og der flertallet er kvinner og barn. Kvinnen og barna på bildet er yazidier som flyktet opp på Sinjar-fjellet da IS kom til byen deres. Nå lever de i flyktningeleiren Bajid Kandal i Dohuk-distriktet i irakisk Kurdistan.

2 Narmin Osman innledet sin politiske karriere i 1979 da hun ble en av Iraks første kvinnelige peshmerga-soldater. Siden har hun hatt flere ministerposter både i den regionale kurdiske regjeringen og i den føderale regjeringen i Bagdad, blant annet som likestillingsminister.

TEKST: GRO LINDSTAD,
DAGLIG LEDER, FOKUS
GROLIND

Tilbakeblikk

Kinesisk insektsspray mot lesbiske, prostituerte, hiv-positive mygg

I 1995 var jeg leder av Landsforeningen for Lesbiske og Homofil frigjøring (LLH), og deltok på forumet for siviltt samfunn under kvinnekongressen i Beijing. Jeg var i tillegg del av en internasjonal koordineringskomite i regi av International Lesbian and Gay Association, som jobbet for å reise et eget «lesbisk» telt på NGO-forumet.

NGO-forumet skulle egentlig finne sted i selve Beijing, på Beijing Worker's Stadium, men fordi kinesiske myndigheter påstod at strukturelle skader gjorde stadionområdet utrygt, ble NGO-forumet i all hast flyttet til Huairou, en liten by 5-6 mil utenfor Beijing. Åpningsseremonien for forumet ble likevel avholdt på Worker's Stadium, uten at noen viste nevneverdig bekymring for at tribuner eller noe annet skulle rase sammen. Det ble antatt at kinesiske myndigheter flyttet forumet fordi de var bekymret over at 30 000 kvinneaktivister skulle synes i bybildet i Beijing.

Myggfritt

Jeg besøkte Huairou et par dager før alt startet. Området luktet skarpt av noe kjemisk, og jeg ble fortalt at kinesiske myndigheter hadde sprayet området med sterkt insektmiddel. Lokalbefolkningen hadde blitt fortalt at dette ble gjort for å forebygge mot at mygg – som ville suge oss vestlige lesbiske, prostituerte, hiv-positive – ikke skulle bli smittefarlig.

Livlig og kaotisk

Det er ikke enkelt å strukturere opplevelsene fra Huairou; et stort landområde med utstillinger, salgsboder,

spontane ad-hoc demonstrasjoner, mye dansing og synging og kvinner i alle aldre. Forumet var ikke organisert rundt et hovedtema, men tusener av samtaler, diskusjoner og utveksling av ideer foregikk i små og store grupper, over måltidene og på bussturene til og fra Huairou.

Regnet høljet ned i dagevis, det ble gjørmete, men tøffe lesber bygde rullestolramper til funksjonshemmede kvinner. Folk stilte seg i kø fra kl. 07 om morgenen for å høre Hillary Clinton tale. Jane Fonda var der. Jeg fikk et tilfeldig møte med USAs utenriksminister Madeleine Albright på den kinesiske mur. LLH holdt workshop om partnerskapslovgivningen i Norden, med godt tildekede iranske kvinner med mannlig følge som tilhørere. Vi arrangerte en hemmelig «lesbisk fest» i Beijing, og booket festlokale under navnet «Sons of Sappho». Kinesiske soldater holdt vakt både utenfor og inne i hovedforsamlingssalen, men under en aksjon sammen med 35 andre, lyktes jeg likevel i å smugle inn et banner – gjemt under genseren – til balkongen, med slagordet Lesbian Rights are Human Rights – før vaktene konfiskerte det og tok to av oss inn til avhør. □

Gro Lindstad (t.h.), var sentral i arbeidet for at de lesbiskes organisasjoner skulle få komme til orde på konferansen. Her sammen med Palesa Beverly Ditsie fra Sør-Afrika som talte på konferansen. Foto: Elin Høyland/Scanpix.

Post-2015: A New Path for Humanity

TEXT: **EMILIA REYES**,
PROGRAM DIRECTOR OF GENDER
RESPONSIVE POLICIES AND BUDGETS,
OF THE MEXICAN NGO GENDER EQUITY:
CITIZENSHIP, WORK AND FAMILY.
REYES IS ALSO THE FOCAL POINT OF
HER NGO IN THE WOMEN'S MAJOR
GROUP FOR RIO+20 PROCESS.

THE ARTICLE IS EDITED BY FOKUS.

As the Millennium Development Goals expire in 2015, we have an opportunity to determine priorities for the future. Photo: Oda Gilleberg.

In 2015, world leaders will define new global development goals, which will succeed the Millennium Development Goals (MDGs). Though MDGs have been a partial success, they have been the weakest when it comes to women. They did not include a stand-alone goal for women's rights, nor did they include specific targets on ending violence against women. Developing new goals provides an opportunity to do just that and more.

Priorities

In order to address structural inequalities and other obstacles to development, we need to incorporate several elements in the post-2015 agenda.

Firstly, a human rights framework should be the guiding criteria for all goals. It should be a compass for governments to follow. Unfortunately, some member states are reluctant to include it, either due to objections of tradition or for financial reasons.

Secondly, and as the 1995 Beijing Platform for Action clearly states, women and girls are persons too and human rights are women's rights. New development goals

must reflect this fact. A gender equality stand-alone goal needs to address women and girls' human rights explicitly. The current draft of the new development goals does not. The current draft fails to recognize the most crucial victory of the women's struggle throughout history: that women should be treated as persons, holders of human rights.

One percent of the population owns almost half of the wealth in the world.¹ The main problem of poverty is the "invisible" concentration of wealth and its dynamics. This element is completely left out of the document approved by the Open Working Group² (OWG), and therefore is one of the most urgent priorities in the final stage of negotiation. We have become experts in measuring the poor and the impacts of poverty to reduce it. Now we must start measuring the impacts of wealth and wealth accumulation in order to reduce it. A goal seeking to eliminate poverty must pay special attention to women because women are the majority of the world's poor.

One of the most challenging battles in agreeing on new development goals will likely be about women's

As the Millennium Development Goals expire in 2015, we have an opportunity to determine priorities for the future. Given that big business and other interests are keen on maintaining the status quo, influencing the agenda for the future will be a big challenge for civil society and governments alike. What are the main issues at stake?

sexual and reproductive health and rights (SRHR). In the current draft,³ the target on SRHR is limited to the goals agreed-upon long ago. Instead of advancing an ambitious agenda for the coming 15 years, the drafters have focused only on past agreements. We must not allow this, as this is clearly an obstacle to women's autonomy and liberty.

New development goals must also take into account the gendered division of labor, gendered perspectives on climate change and the threat to (women) human rights defenders.

« **WOMEN AND GIRLS ARE PERSONS TOO AND HUMAN RIGHTS ARE WOMEN'S RIGHTS. NEW DEVELOPMENT GOALS MUST REFLECT THIS FACT.** »

Finance for development

In 2015, the finance for development agenda will be decided. This agenda needs to transform the current macroeconomic dynamics and strengthen member states so they can hold the private sector accountable. States need to be the main actors to implement the post-2015 agenda, and public finance should be the main source. Transparency and accountability should be required of private sector, especially in regard to

social and environmental impacts, including extraterritorial practices.

The private sector is not the only one that needs to abide by transparency and accountability principles. States and non-state actors also need to follow principles that guarantee the wellbeing of people. Rule of law should not be negotiable. Likewise, the right to peace and security need to be recognized as prerequisites for sustainable development.

Beyond nations

In order to track progress, global indicators must measure inequalities within and between states. National processes are of the utmost importance for the implementation of new development goals. However, we should also integrate regional bodies and groupings in the provisions for the implementation, monitoring and evaluation of the new goals.

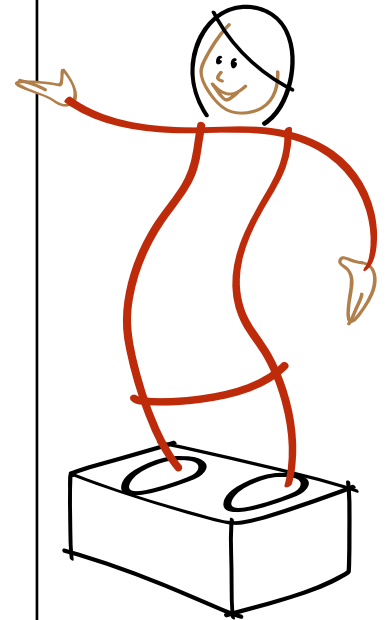
Civil society's participation

If the process is to be truly inclusive, civil society's participation cannot be limited. On the contrary, in negotiations, monitoring and evaluation, civil society should be fully integrated.

At this point in the process, all global instruments need to build a strong link to the post-2015 goals. The Beijing Platform for Action is no exception. To keep the Beijing-platform alive, we need to strengthen its ties with the implementation process of the new development goals.

September 2015 may be the start of a new era. We can influence the process and make it an era of human rights, equality, and a healthy planet. Let us make 2015 a stepping stone of the new path. ■

LILLYS
DAGBOK

Mars 2012 (16 år)

Jeg arrangerte enda et møte i dag, sammen med kvinnekomiteen i landsbyen. Vi skal holde enda flere møter med kvinner i andre landsbyer i regionen her. Mange kvinner vet ikke at de har lov til å skille seg hvis de vil, eller at de har krav på å arve jord etter mannen, broren eller faren sin. Det så viktig at kvinnene lærer seg hvilke rettigheter de har!

Til høsten skal jeg flytte til byen hvor jeg skal studere til å bli advokat. Det var vennen til far, ja, min tidligere lærer, som overtalte far til å gå med på det. Jeg skulle ønske mor var her nå. Far sier at hun ville ha vært stolt av meg. At han sier det betyr nok at han også er stolt av meg.

Lilly

¹ "Working for the few", Oxfam International, 2014.

² The intergovernmental body in which a set of proposed goals and targets was agreed upon in June, 2014.

³ Target 5.6 ensures universal access to sexual and reproductive health and reproductive rights as agreed in accordance with the Program of Action of the ICPD and the Beijing Platform for Action and the outcome documents of their review conferences.

Ved makten, uten makt?

I Afrika sør for Sahara er kvinners rettigheter langt unna å bli oppfylt. Likevel, og kanskje paradoksalt nok, er andelen kvinner i parlamentene ganske høy i mange av disse landene. Kvotering får kvinnene valgt, men gir det dem makt?

TEKST OG FOTO:
HELENE LANGSETER,
RÅDGIVER, FOKUS
HELENELANGS

På verdensbasis er forskjellene på kvinner og menns politiske deltakelse stor. Kun 21,8 prosent av alle parlamentarikere er kvinner. I noen veldig få og små land er andelen null, mens på toppen troner Rwanda med 64 prosent, etterfulgt av Andorra med 50 prosent.

Kvoteringsordninger virker, men...

Kvoteringsordninger sørger for at kvinner får en fot innenfor parlamentsbygningene. I land som Uganda og Rwanda er kvotering av kvinner i politiske posisjoner grunnlovsfestet, og har vært det i en årrekke. Begge de nevnte landene lykkes i å rekruttere kvinner til politiske posisjoner, men faktisk politisk påvirkning handler om mer enn å være fyllmasse i parlamentene. Dersom kvinner ikke får reelle muligheter for innflytelse, er kvoteringsordningene verdiløse.

For at andelen av kvinner i politiske posisjoner skal gå opp, både i kvoterte og regulære plasser, må kvinner faktisk stille til valg. I samfunn hvor det forventes at kvinner skal ha underordnede roller kan dette være vanskelig, og det kreves gjerne flere samfunnsendringer enn makthaverne hadde tenkt på da de vedtok kvoteringsordningene. I Uganda for eksempel, er det vanskelig å få kvinner til å konkurrere om plassene i parlamentet som ikke er øremerket kvinner. I slike tilfeller må de konkurrere med menn, noe mange anser som umulig.

– Menn trykker kvinner ned, og det blir stygt når kvinner utfordrer menn, sier Emma, en kvinnelig politiker i Uganda som innehar en av de kvoterte plassene i parlamentet. Kvinner som utfordrer eller bryter med tradisjonelle kjønnsroller risikerer trakassering fra både

Rwandas parlament:
Parlamentsbygningen
i Kigali, Rwanda.
Her er kvinner i flertall.

mannlige kolleger, media og andre. Emma tror målet om 35 prosent kvinner i parlamentet er umulig uten kvotering.¹

Tradisjonelle kjønnsroller gjør også at kvinner i praksis har to jobber. Det forventes at de skal ha hovedansvaret hjemme, samtidig som de utfører tidkrevende jobber ute. Kvinnelige politikere i Rwanda og Uganda er derfor helt avhengig av å ha ektefeller som støtter dem, uten at det betyr at byrden ikke er ekstra stor likevel. Uten en støttende ektemann er den politiske karrieren over før den har startet.

« DET ER IKKE UVESENTLIG HVILKET KJØNN POLITIKERNE I VERDEN HAR, VERKEN FOR DEM SELV ELLER FOR BEFOLKNINGEN DE SKAL LEDE. »

Å stille til valg i Uganda medfører dessuten store økonomiske kostnader. Dette begrenser muligheten for kvinner til å stille, bortsett fra hvis de satses på av mannsdominerte partier som betaler for dem. Slike sponsorordninger kommer oftest allerede privilegerte kvinner til gode; kvinner som ikke nødvendigvis kjenner situasjonen på grasrota.

Sitter ved makten uten å ha makt

Kvoteringsordninger virker, men er ikke nok til å gi kvinner innflytelse.

Mange afrikanske land har god lovgivning som på mange måter likestiller kvinner og menn, blant annet lover som forbyr vold mot kvinner, definerer aldersgrense for ekteskap og innvilger eiendomsrett og arverett. Mange av disse lovene har blitt fremmet og vedtatt med kvinner som pådrivere, både kvinner i parlamentet og kvinneorganisasjoner, gjerne i samarbeid.

Implementeringen derimot, skorter det ofte på. For at lovene skal overholdes kreves det mer av politi-

kerne enn at de vedtar lover på papiret. Rettssystemer må beredes og skoleres, befolkningen må få kjennskap til og kunnskap om lovene som finnes, og budsjetter må sikre at saker som påvirker kvinner får tilstrekkelig med finansiering og prioritering.

Miria, en tidligere parlamentariker i Uganda, er bekymret for utviklingen. Kvinnene i parlamentet gir legitimitet til et system som nekter dem rettighetene sine, hevder hun. Med andre ord sitter de ved makten uten å ha makt.

I blant blir kvinnene fysisk forhindret fra å påvirke. Kvinnelige politikere fra både Rwanda og Uganda forteller å ha opplevd at saker blir ferdigbehandlet uten at de fikk være til stede; sene møter som avtales at det skal fortsettes neste dag, men i mellomtiden – etter at kvinnene har dratt hjem til sine familier – har mennene fortsatt møtet i baren og blitt enige om utfallet der.

Kvinnene har også opplevd å få kommentarer om hvordan de ser ut når de tar ordet i en debatt. Innholdet i det de sier blir ikke tillagt betydning.

For at kvinners stemme skal føre til mer enn at lover vedtas på papiret og at de faktisk skal få makt, er det nødvendig med et godt debattklima. Kvinnenes stemmer må bli hørt, og mannlige politikere kan ikke få fortsette å ta viktige bestemmelser over en øl i baren etter at kvinnene har dratt hjem.

Viser at det er mulig

Hvorfor skal kvinner oppfordres til å delta i politikk når de likevel møter så mye motstand mot å få innflytelse? Det er ikke uvesentlig hvilket kjønn politikere i verden har, verken for dem selv eller for befolkningen de skal lede.

For det første: Kvinner utgjør halvparten av jordas befolkning og har derfor rett til å representere i like stor grad som menn.

For det andre bringer kvinner noe eget til bordet, sine egne erfaringer fra levd liv. Kvinner og menn har ulike erfaringer som er like politisk verdifulle.

For det tredje er kvinners deltagelse i politikken av symbolsk betydning. Slik verden er i dag er kvinner i høye posisjoner forbilder for andre kvinner. De viser at ingenting er umulig. De beviser at de har noe å komme med, selv om de er kvinner. ■

---

¹ Fra en pågående UNESCO-finansiert FOKUS-utredning om kvinners politiske deltakelse i Afrika sør for Sahara.

TEXT: **HILDE JAKOBSEN**,
PH.D. CANDIDATE,
UNIVERSITY OF BERGEN
♥ LALOUBE

Hilde Jakobsen is a Ph.D. candidate at the University of Bergen. She will defend her doctoral dissertation "The Good Beating: Social Norms Supporting Men's Partner Violence" in the spring of 2015.

In the next few months, UN agencies and governments will be summarising how far they have come in achieving the strategic objectives of the Beijing Declaration and Platform for Action. Which little corners should a good feminist watchdog be especially watchful of as they present their successes?

I asked myself this question regarding interventions against violence against women (VAW). What, according to my research on VAW in Sub-Saharan Africa, and my experiences as a practitioner in VAW interventions on the continent, are the areas of the platform most easily neglected? Two issues emerged.

1. VAW is a problem that is too close for comfort

The tendency to frame violence as something that happens "out there", far from "normal" society has been a major challenge to feminist efforts to place VAW on the agenda. Research has shown that we are mistaken when we think that VAW happens in places far from home, and is perpetrated by deviants, misfits or strangers. In other words, VAW is a

problem located squarely within the responsibility of "normal" society.

Power-holders who find this truth to be too close for comfort, however, will still focus on the "out there" kind of VAW instead. This is a reaction the Beijing Platform anticipates. It does so by describing VAW as something that is done within a woman's family and her community (§113), often tolerated by them (§117) and condoned by the state (§113).

Nevertheless, the types of VAW in Sub-Saharan Africa that have received the most attention are those which least implicate 'normal' society. The largest programmes on VAW are those run in refugee camps, where VAW can be attributed to war and displacement. The first of these was in Tanzania, where it was also the first fully-fledged VAW programme. This was no coincidence. It is not for lack of Tanzanian women's activism on domestic violence and rape in Tanzanian society that the country's more common VAW did not receive similar support.

The more 'ordinary' forms of violence that women face in all

countries, such as domestic violence, have taken longer to address in Sub-Saharan Africa than the violence that can be framed as extraordinary, like wartime rape, or exotic, like female genital mutilation (FGM).

While all forms of VAW are important, we need to be aware that power-holders may be focusing on certain kinds of VAW as a way to avoid responsibility for VAW that hits closer to home.

2. VAW is a problem of gender inequality

For feminists, VAW is a problem not just because it causes injury, but because it maintains gender inequality.¹

The Beijing Platform presents it as "one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men" (§117).

But VAW is also bad for other things – health and economic development, for example. Because of this, actors who are not necessarily concerned about gender inequality, but who are concerned about health and economic development, have

Violence

against women in Beijing +20

If women's activism is like housework – something we need to keep doing - then it is useful to know which little nooks and crannies are especially prone to gathering dust.

contributed to the progress Africa has made on VAW since Beijing. The improved health response to VAW is one example of the success of these alliances. Nevertheless, allies who want to reduce VAW without upsetting power relations between men and women will have a different answer to the following question: *What if VAW can be reduced by re-enforcing gender inequality?*

The question may sound abstract and hypothetical. Unfortunately, it is not. I have met young management and health professionals employed as “GBV advisors” in the field who explain that reducing VAW sometimes requires restoring the natural relations of inequality between men and women that “we Westerners” have upset with our “women’s empowerment agenda”.

Surprised? Imagine your job is to reduce VAW while maintaining good relations with the (power-holders of) the community. Women in an income-generating programme are reporting VAW. You can achieve both reduced VAW figures and good relations with the community by simply making sure the programme does not threaten men’s power over women. When push comes to shove (literally), would you work for women’s equality?

If you were committed to ending women’s subordination, and saw VAW as a way of maintaining it, you would. When your problem with VAW is that it keeps women in their place, you expect violent resistance to gender equality. At the same time, you know that eliminating VAW requires “eliminating all practices based on the idea of the inferiority of either of the sexes” (§124k).

But we do not need to look to Africa for examples of how anti-VAW efforts may serve other purposes than gender equality.

Just consider the “safety advice” by which police prevent VAW by telling women to restrict their movements. Researchers have documented this and other policies and practices “taking VAW seriously” in Europe and North America, where the increased control over women is one of several perverse effects.²

This is not to detract in any way from the value of framing VAW as “a health problem”, or “a development

issue” and the partnerships built on such strategies. We simply need to be aware that such framing is a means to an end, and not the end itself. The goal is to eliminate all violence that maintains the subordination of women in society – not only the violence that has visible health consequences or harms the economy, and not only the violence out there, outside of normal society. ▣

« THE GOAL IS TO ELIMINATE ALL VIOLENCE THAT MAINTAINS THE SUBORDINATION OF WOMEN IN SOCIETY – NOT ONLY THE VIOLENCE THAT HAS VISIBLE HEALTH CONSEQUENCES OR HARMS THE ECONOMY. »

---

¹ Kelly, L. (2005) “Inside Outsiders: Mainstreaming violence against women into human rights discourse and practice”. In *International Feminist Journal of Politics*, 7(4).

² Eg. Bumiller, K. (2008) “In an abusive state: How neoliberalism appropriated the feminist movement against sexual violence”. London: Duke University Press; Stanko, E. (1996). “Warnings to Women: Police Advice and Women’s Safety in Britain”. *Violence Against Women*, 2(1), 5-24.

Ingen ny kvinnekonferanse i sikte

TEKST: **RENOLD TENNYSEN CHRISTOPHER**, KOMMUNIKASJONS RÅDGIVER, FOKUS
✉ RENOLDTC

TEKST: **ODA GILLEBERG**, REDAKTØR, KVINNER SAMMEN
✉ O_GILLEBERG

Neste år markeres 20-årsjubileet for FNs kvinnekonferanse i Beijing. Noen mener det er på tide med en ny global kvinnekonferanse, men forslaget vekker frykt og forargelse hos majoriteten av den globale kvinnebevegelsen. Hvorfor det?

FNs generalsekretær Ban Ki-moon og daværende leder av generalforsamlingen Nassir Abdulaziz Al-Nasser, trakk mulighets i salaten da de 8. mars 2012 lanserte nyheten om at det skulle arrangeres en ny kvinnekonferanse i 2015.¹

– Det er på høy tid med en ny kvinnekonferanse, skrev Ki-moon og Al-Nasser i en felles uttalelse.

– Verden endrer seg, og endringene har både positive og negative konsekvenser for kvinner.

Intensjonene var neppe onde – FN engasjerer seg sterkt i arbeidet for kvinners rettigheter og likestilling –, men lite gjennomtenkt, ifølge kvinneorganisasjoner.

Få ønsker ny konferanse

Den som derimot kanskje hoppet i taket, var forfatteren og kvinneaktivisten Jean Shinoda Bolen fra USA, som har mobilisert for en ny kvinnekonferanse i San Francisco siden 2001. Kampanjen hennes, «Fifth World Conference on Women» (5WCW), som drives av tre personer, jobber nå for å arrangere en global kvinnekonferanse i New Delhi i India i 2018.

Kampanjen er tilsynelatende ikke veldig kontroversiell. I likhet med Generalsekretæren ønsker Bolen simpelthen å sette fokus på nye utfordringer som har dukket opp siden Beijingkonferansen i 1995. Handlingsplanen fra Beijing skal

beholdes, bare utvides med nye mål og tiltak.

I starten fikk kampanjen noe støtte fra ulike personer og kvinneorganisasjoner, blant annet FN-ambassadør Gertrude I. Mongella som var den første presidenten i Det Panafrikanske parlamentet, og som ledet FNs kvinnekonferanse i Beijing. Også Anwarul Chowdhury, FN-ambassadør til Bangladesh og tidligere leder for

en slik FN-konferanse krever, hevder motstanderne. Dessuten er UN Women utilstrekkelig finansiert, og mange kvinneorganisasjoner er i økonomisk krise. En ny konferanse vil være en belastning for kvinnebevegelsen som har flere lokale og regionale kamper å kjempe.

Uttalelsene stammer fra Istanbulkonferansen til Association for Women's Rights in Development (AWID) i 2012, da det internasjonale

---

« I ANLEDNING EN NY VERDENSKONFERANSE VIL BEIJING-PLATTFORMEN GJENÅPNES FOR FORHANDLINGER. DETTE ER INGEN GOD IDÉ I DAGENS GEOPOLITISKE KLIMA HVOR MOTKREFTENE ER STERKE.»

FNs Sikkerhetsråd, har gitt sin støtte til kampanjen.

Hva de mener i dag, vet vi ikke, men både Mongella og Chowdhury har vært tydelige på at det har oppstått nye problemstillinger for kvinner siden 1995, som for eksempel framveksten av terrorisme, klimændringer, mangel på mat, mangel på rent vann og økonomiske nedgangstider.

Frykter reforhandling av Beijing-plattformen

Mange kvinneorganisasjoner har ikke den tid, ressurser eller økonomi

nettverket GEAR Global Campaign samlet aktivister fra hele verden for å diskutere fordelene og ulempene ved en eventuell ny kvinnekonferanse i 2015.

Kvinneorganisasjoner er underfinansiert, men motstanden mot en ny verdenskonferanse bunner likevel i noe mer enn dette.

I anledning en ny verdenskonferanse vil Beijing-plattformen gjenåpnes for forhandlinger. Dette er ingen god idé i dagens geopolitiske klima hvor motkreftene er sterke, hevdes det.

Særlig kvinner fra Midtøsten og

Nord-Afrika har uttrykt skepsis til idéen om en ny konferanse. Etter den «arabiske våren» har den politiske situasjonen i regionen vært ustabil, og ikke til fordel for kvinners rettigheter. Kvinnefiendtlige myndigheter i disse landene vil neppe bidra til et positivt utfall av en ny konferanse.

Det er ingen hemmelighet at konservative FN-stater allierer seg med hverandre for å hindre videre utvikling av kvinners rettigheter. De delene av kvinnebevegelsen som har kunnskap og innsikt i hva som foregår på innsiden av FN-systemet frykter hva denne konservative alliansen kan komme til å oppnå dersom de får sjansen til å gå løs på Beijing-plattformen. Denne bekymringen deles av kvinneorganisasjoner og aktivister fra hele verden.

Berettiget frykt for det uhellige triangel?

Mongella og Chowdhury, som en gang i tiden støttet forslaget om ny konferanse, mente den gangen at redselen for å bli motarbeidet av fundamentalistiske religiøse ledere ikke måtte stå i veien for alle potensielle fordelene som fantes ved å forhandle fram nye mål og løsninger for kvinner.

Dette er naivt, mener kvinnebevegelsen, og erfaringer viser at de kan ha rett.

Vatikanet er en sterk aktør i FN selv om de kun har observatørstatus. Ved hver korsvei forsøker den religiøse staten å blokkere utvikling for kvinners rettigheter, spesielt rettigheter som inkluderer seksuelle minoriteter.

Vatikanet gjør det godt i FN, fordi det finnes FN-stater som er enige med dem, som har makt til å banke forslagene igjennom – eller rettere sagt: makt til å stemme imot forslag fra land som ønsker likestillingsutvikling. Det har oppstått et «uhellig triangel», som kvinnebe-

vegelsen kaller det, bestående av Holy See, Organization of Islamic Conference og kristenkonserverte land og grupperinger. Noen land støtter også det uhellige triangelet ut fra andre storpolitiske spill og egne nasjonale hensyn. Russlands Vladimir Putin for eksempel, trenger støtte fra den russisk-ortodokse kirken for å få gjennomslag for politikk. Til gjengjeld promoterer Putin kristenkonserverte politikk i FN.

På flere konferanser de siste årene har triangelet gjort det nærmest umulig å få vedtatt resolusjoner om temaer som kvinner, hiv/aids, seksuell og reproduktiv helse og ret-

av kvinnebevegelsen – må bruke kreftene på å forsvare gamle avtaler istedenfor å forhandle fram ny politikk.

Sannsynligheten for at Beijing-plattformen vil bli svekket ved reformhandling, er altså til stede.

Ingen ny konferanse planlagt

Diskusjon om det skal arrangeres en ny kvinnekongress virker å ha dødd ut, og støtten til Bolen og kampanjen 5WCW ser ut til å ha avtatt. Kvinner Sammen inviterte flere talspersoner for internasjonale kvinneorganisasjoner til å kommentere

tigheter. Den konservative alliansen vil neppe være enige i det selv, men i kvinnebevegelsens øyne trekkes utviklingen av kvinners rettigheter og likestilling bakover, ikke fremover. Meningsforskjellene mellom FNs medlemsland fører til at delegasjoner fra land som ønsker mer progressiv politikk – sammen med store deler

saken. Flere sa at de ikke ville kommentere dette, fordi de ikke jobber for en ny konferanse. Andre svarte at diskusjonen om ny kvinnekongress er lagt død.

Det anbefales ikke å holde pusten i påvente av en ny verdenskonferanse for kvinner. ■

Vatikanet er mektig også i FN hvor de bruker sin observatørstatus aktivt. Foto: Dimitry B/Flickr

Women are still the Underdogs in the Media Industry

Women and the media was one of the twelve topics addressed in the 1995 Beijing Platform for Action. Twenty years on, there are still huge gender gaps in the representation of women in the news media and women are still discriminated and portrayed stereotypically in the media. Research shows that women are still....

Women in the media

A recent study conducted by the International Association of Women in Radio and Television (IAWRT) of public broadcast stations in Cambodia, Kenya, Moldova, Tanzania, and South Africa gives an insight into the role that organizational policy plays in ensuring equal representation of men and women in and through the media.

All the five countries show good progress towards policy frameworks meant to increase women's chances for upward mobility within the media organizations. However, the lack of women in senior editorial and management positions remains crippling. Most editors are men, and they seem to reinforce traditional stereotypes by assigning male journalists to cover "hard news" while women journalists cover the soft beat on fashion, cookery and entertainment.

In terms of staff representation, women are in majority at Cambodia Broadcasting (TVRK), comprising 64 percent of all staff. The Cambodian media institution has established a gender committee seeking to ensure gender equality in the workplace. According to one of the members in the committee, gender policies give opportunities to all women to carry out their tasks on equal footing with men. One of the female managers revealed that there had been no official gender policy in place but that the organization had integrated gender policies within the work place in line with the government's national gender mainstreaming policy.

Tanzania Broadcasting Corporation ranked first among the five countries regarding gender mainstreaming policies in the workplace. At Kenya Broadcasting Corporation in Nairobi, the situation is different. A focus group discussion turned into a shouting match between the female and male participants when one of

the participants raised concerns over the criteria used to allocate training opportunities. Quickly, male colleagues condemned "women colleagues who offer sexual bribes in exchange for opportunities to attend trainings sponsored through the corporation." The discussion unraveled the focus group, forcing the researcher to divide the group into two: one heterogeneous group of male and female employees of KBC, and one group of females only. Separating the groups allowed the women to share their experiences without being impaired by men's presence. As a result, the focus group discussions took a different turn. Female employees started sharing stories of not only lack of gender mainstreaming policies, but blatant sexual harassment.

Sexual harassment in the workplace

The study shows that women undergo physical, sexual and psychological harassment, which has a negative effect on their output. One woman in Tanzania Broadcasting Corporation admitted having developed a negative attitude towards work when she realized her complaints over sexual advances fell on deaf ears. As a result, male colleagues branded her as lazy and requested supervisors not to assign them to the studio where she worked. Her negative reputation spread like a bushfire within the organization

---

« OUT OF THE CAMBODIAN EMPLOYEES INTERVIEWED, 30 PERCENT REPORTED HAVING EXPERIENCED SEXUAL HARASSMENT BY THEIR SUPERVISORS. »

TEXT: RACHAEL NAKITARE,
PRESIDENT, IAWRT
✉ NAKITARE

Lack of women in senior editorial and management positions in the media remain a crippling challenge as far as gender mainstreaming is concerned.

Photo: Tobin Jones/Flickr

and before she knew it, everyone was referring to her as the “lazy technician.”

One of the respondents at KBC recounted how a male colleague had slapped her. When reported, her supervisor turned against her, reprimanding her for not respecting her male colleagues. Sexual favors (harassment) have become the bait on which promotions, training opportunities and important assignments are allocated.

Of the broadcasting corporation employees interviewed in Cambodia, 30 percent reported having experienced sexual harassment by their supervisors, leading to intimidation and in some cases dismissal. The only redress mechanism for sexual harassment related cases were the workers’ unions. One of the informants knew of a woman who had quit out of frustration. “Although the company’s administration had learned about the case, they tried to cover it up without taking action against the male aggressor. Subsequently, the woman quit the job of her own will,” she said.

None of the national broadcasters studied have effective mechanisms in place to prevent or deal with sexual harassment and intimidation in the workplace. Though 6 percent of sexual harassment cases were registered at TVRK in Cambodia, sexual harassment is seldom reported.

Recommendations

The study revealed glaring gaps on training in gender equality and women’s empowerment throughout the organizations studied. All cases of sexual harassment reported to male supervisors were trivialized, and in some cases, women had the cases turned around against them.

It is clear that where governments had prioritized to mainstream gender and disability issues, national broadcasters embraced the policy even before they established their own. In order for public broadcasters to develop their own policies, women will certainly need to influence from within, especially from leadership positions.

Work in progress

The initial survey in five countries has given a clear indication on gender representation and the place of policy within the organizations. To evaluate the Beijing Platform for Action twenty years down the line, IAWRT-members from Cameroon, Cambodia, Kenya, India, Moldova, Poland, Tanzania, South Africa, Uganda and USA have embarked on a qualitative and quantitative research that will help establish the amount of stereotyping experienced through the media with a view of developing policies that address the biases that characterize those stereotypes. ▣

PRESS RELEASE

Excerpt from press release from Coalition Against Trafficking in Women (CATW) International

New York, November 5, 2014 - More than 300 human rights organizations are urging the Associated Press (AP) to refrain from using terms like “sex work” and “sex worker” because they legitimize prostitution as a form of “work” and conceal the violent and exploitive nature of the commercial sex trade.

In an open letter to the editor of the AP Stylebook, human rights activists from 40 nations asked the AP to adopt alternative vocabulary that reflects the life realities of individuals bought and sold in prostitution.

Studies demonstrate that between 65 and 96 percent of people in prostitution have been sexually assaulted as children; 60 to 75 percent have been raped by pimps and sex purchasers; and between 70 and 95 percent have been physically assaulted in prostitution.

¹ The research team leaders, Greta Gober and Diana Nastasia, have inducted all team members through the coding process and are ready to carry out the mock exercise in December 2014. The actual monitoring will take place from 17th to 24th January. The research report will be launched in March 2015 in commemoration of the 59th Commission on the Status of women.

TEKST: **CAMILLA KLEIBERG**
JENSEN, KOMMUNIKASJONS-
RÅDGIVER, FOKUS
✉ CAMILLAKLEIBERG

TEKST: **ODA GILLEBERG**,
REDAKTØR,
KVINNER SAMMEN
✉ O_GILLEBERG

Ikke mye nytt under solen, viser dialog mellom da og nå

I 1995 ble antropolog og forfatter Vivienne Wee intervjuet av daværende Kvinner Sammen-redaktør Trine Lynggard. Wee var aktuell med boka «Gender, Poverty and Sustainable Development» som ble utgitt i anledning kvinnekongressen i Beijing, hvor kvinner og miljø var ett av hovedtemaene.

I artikkelen «Hvorfor er kvinner fattigere?» tar Wee til orde for at økonomisk vekst er årsaken til – ikke løsningen på – miljøkrise og økt fattigdom.

I 2014 ga den kanadiske journalisten og forfatteren Naomi Klein ut boka «This Changes Everything – Capitalism vs The Climate», hvor hun tar et oppgjør med mytene hun mener tåkelegger klimadebatten. Å håndtere klimakrisen krever et nytt økonomisk system, hevder hun, og går dermed i strupen på kapitalismen.

En dialog mellom da og nå

Hvordan ville intervjuet fra 1995 sett ut hvis Naomi Klein anno 2014 fikk være med?

Ved å hente sitater fra artikkelen i Kvinner Sammen i 1995¹ og Kleins bok² og andre artikler, tror vi det ville ha sett noenlunde slik ut:

– *Hvilken sammenheng ser du mellom en global markedsliberalistisk økonomi og feminisering av fattigdom?*

– Når handelsliberalismen

blir gjort global, blir alle ressurser, også de menneskelige, gjort om til varer på et eneste stort marked. Mens fattigdom kan bety liv eller død for de fattige, kan den være til direkte fordel for dem som profiterer på det økonomiske systemet. Fattigdom skaper [...] billig arbeidskraft som er villig til å arbeide for sultelønninger, svarer Wee.

– *Hva mener du, Klein? Er det en lignende sammenheng mellom en global markedsliberalistisk økonomi og miljøkrisen?*

– Et destabilisert klima er prisen vi må betale for en deregulert global kapitalisme. Det er en utilsiktet, men uunngåelige konsekvens, sier Klein på s. 82 i boka si.

Det er som jeg sa på side 78, fortsetter hun: – Handel har gjentatte ganger fått lov til å trumfe klima, men klimaet vil ikke under noen omstendigheter få lov til å trumfe handel.

Ja, det er omtrent det jeg mener, ville Wee kanskje ha sagt her. – Mens naturressursene kan være livsgrunnlaget for lokalbefolkningen, er de i økonomisk sammenheng fri til å bli utnyttet i markedet.

– *Men hvorfor rammer miljøkrisen spesielt de fattige? Kleins bok blar seg opp på side 81.*

– Handelssystemet på 1980 og 90-tallet tillot multinasjonale selskaper å saumfare kloden etter den billigste og mest utnyttbare arbeidskraften. Den samme logikken gjelder i dag. Det finnes vilje til å la arbeidere slite seg ut for småpenger [...] fordi det er den billigste måten å produsere på.

Vivienne Wee i 1995:
«Vi har en miljøkrise.
... Økonomisk vekst
er en del av problemet».

– Og kvinner tilhører fra før av de fattigste og er derfor tvunget til å arbeide for stadig dårligere lønninger, skyter Wee inn.

– Kvinner er ofte mer avhengige av naturressurser som levebrød. [...] Etter at de har blitt fratatt det opprinnelige livsgrunnlaget, ender [de] ofte opp i de dårligst betalte jobbene, i sex-industrien, som hushjelper eller i lavtlønnet arbeid i industrien, fortsetter hun.

– Når fattige kvinner rammes på denne måten av en global økonomisk struktur, som heller ikke regjeringene har styring over, er det i det hele tatt mulig å påvirke denne utviklingen?

– Svaret må være globale initiativ, sier Wee. – Internasjonale kvinnenettverk er viktig som varslings-system.

Det tar litt tid før Klein svarer på dette, men på side 459 viser hun seg å være ganske enig med Wee: – ... Det [er] helt klart en del å lære av tidligere transformative bevegelser. En slik lærdom er at når store endringer i den økonomiske maktbalansen oppstår, er de alltid som et resultat av sterk sosial mobilisering.

– Og du mener det er behov for sosial mobilisering

« NÅR STORE ENDRINGER I DEN ØKONOMISKE MAKTBALANSEN OPPSTÅR, ER DE ALLTID SOM ET RESULTAT AV STERK SOSIAL MOBILISERING. »

for å håndtere klimakrisen?

Ja, absolutt, svarer Klein. – Klimaendringene er et kollektivt problem som krever kollektive handlinger vi aldri har sett maken til.³

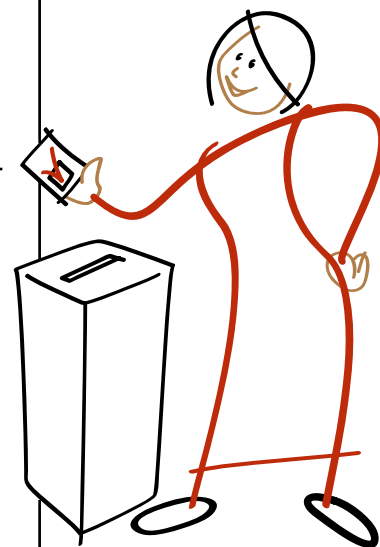
– Men er vi mennesker smarte nok til å vinne over systemet?

– Som mennesker er vi kapable til å resonnerer på et avansert nivå, og dermed har vi evnen til å tilpasse oss, til å raskt kunne endre våre adferdsmønstre. Hvis ideene som styrer oss stopper oss fra å redde oss selv, så det er i vår makt å endre disse ideene, avslutter Klein.⁴ ▣

Naomi Klein i 2014:
«Glem alt du tror du vet om global oppvarming.

... Det handler ikke om karbon. Det handler om kapitalisme».

LILLYS
DAGBOK

september 2013 (18 år)

1 dag stemte jeg for første gang! Jeg stemte på en kvinne. Det er første gang kvinner får lov til å stille til valg. Hun jeg stemte på har fått mange trusler, men jeg håper hun får nok stemmer til å komme inn i parlamentet. Kanskje vil det en gang være en kvinne fra min landsby som stiller til valg. Jeg tror ingen fra min landsby ville turte å gjøre det samme som henne nå, men det er lettere å bo i en storby enn på landsbygda.

Jeg er med i en organisasjon på universitetet som heter "Kvinner for framtida". I forrige uke delte vi ut løpesedler med informasjon om hva loven sier om kvinners rettigheter. Det var noen som ikke likte det, som rev sedlene i stykker og spyttet på oss. Til og med noen kvinner skjelt oss ut! Men det var enda flere som smilte og puttet lappen i veska.

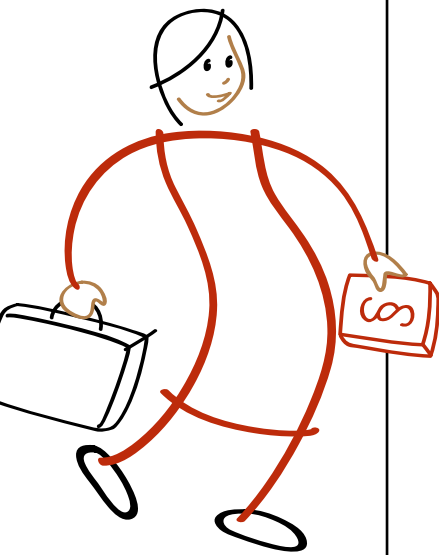
Lilly

¹ Lyngaard, T. 1995. Hvorfor er kvinner fattigere? I Kvinner Sammen nr. 2-1995, s. 34-35.

² Klein, N. 2014. This Changes Everything – Capitalism vs The Climate. Forlag: Simon & Schuster (New York)

³ Klein, N. 22.04.14. The Change Within: The Obstacles We Face Are Not Just External. Url: www.naomiklein.org.

⁴ Ibid.

LILLYS
DAGBOK

Desember 2014 (19 år)

Om tre måneder skal jeg til New York! Jeg har fått stipend fra en organisasjon i utlandet til å være med på en kvinnekongress i FN i mars. Den heter «Commission on the status of women», og dit kommer det kvinner fra hele verden. Jeg skal delta i «Young leaders forum» der.

Jeg fortalte det til far. Han ble veldig glad på mine vegne, men han sa også at ledere i landsbyen vår hadde sagt at det er feil at kvinner organiserer seg. Far er ikke enig med ham, men han er redd for meg. Vi trodde begge to at ting ville bli bedre etter krigen, men det er fortsatt mye galt som skjer, spesielt med kvinner. I det siste har jeg oftere lest om kvinner som har blitt drept, særlig på landsbygda, men også i byene. Det henger sammen med at det er flere og flere kvinner som tør å si ifra. Jeg lurer på når det skal bli like lett å være kvinne som å være mann?

Lilly

Bok- og filmtips:

FORFATTER: Francesca Borris
TITTEL/ÅR: I krigen (2014)
FORLAG: Spartacus

Ensom reporter i kryssilden

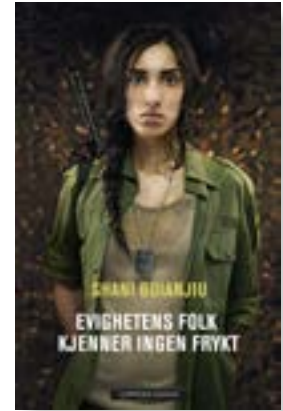
«I krigen» gir et nytt perspektiv på konflikten i Syria fra en kvinnes perspektiv. Borris var lenge den eneste internasjonale reporter i Aleppo i Syria. – Boka handler om ensomhet, uttaler hun selv.

FORFATTER: Åshild Eidem
TITTEL/ÅR: Spillet om Gaza – Krigerne, smuglerne og aktivistene (2013)
FORLAG: Cappelen Damm

Det kontrastfulle samfunnet

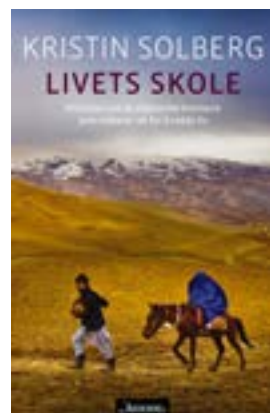
I denne sakprosa-boka møter vi vanlige palestinere i Gaza, og får innblikk i hvordan de forholder seg til konflikten. Vi blir kjent med et kontrastfylt samfunn som er preget av sterk sosial kontroll.

FORFATTER: Shani Boianjiu
TITTEL/ÅR: Evighetens folk kjenner ingen frykt (2013)
FORLAG: Cappelen Damm

Krigens erfaringer

Israeleren Shani Boianjiu har skrevet en roman om tre israelske venninner som tjenestegjør i den israelske hæren. Erfaringene vil prege dem for resten av livet. Boka gir et innblikk i dagens Israel og militærsystemet.

FORFATTER: Kristin Solberg
TITTEL/ÅR: Livets skole (2014)
FORLAG: Aschehoug

Levende og inspirerende av Solberg

«I krigen er doden alltid til stede, selv når livet begynner.» Slik begynner Kristin Solbergs gripende dokumentar-bok om afghanske jordmorstudenter. Utenrikskorrespondent Solberg trosser alle advarsler og tar oss med ut på den afghanske landsbygda hvor vi får bli kjent med rektor Khadija og jordmorelevne hennes. Bakenfor lurer krigen og frykten, men sterkest er viljen og motet. Solberg levner ingen tvil om at kvinner i Afghanistan evner å skape sin egen fremtid til tross for at oddsene ikke er på deres side.

FORFATTER: Naomi Klein
TITTEL/ÅR: This Changes Everything: Capitalism vs. The Climate
FORLAG: Simon & Schuster (NY)

Boka som kan forandre alt

«Glem alt du tror du vet om global oppvarming», skriver Naomi Klein. «Det handler ikke om karbon. Det handler om kapitalisme.» Også i sin nyeste bok går Klein detaljert til verks, og hun lykkes i forsøket på å vise sammenhengen mellom klimakrisen og det rådende økonomiske systemet. Ved å presentere årsaker til klimakrisen viser hun samtidig hvordan den kan løses. Endring kan oppnås gjennom sosial mobilisering og økt kontroll over det frie markedet, hevder hun. Klein har tidligere utgitt bestselgerne The Shock Doctrine og No Logo.

REGISSØR: Zeresenay Mehari
TITTEL/ÅR: Difret (2014)

Kvinnefiendtlige tradisjoner i Etiopia

En ung etiopisk jente blir forsøkt kidnappet. Under et rømningsforsøk ender hun opp med å drepe sin kidnapper, som i tråd med en gammel etiopisk ekteskapstradisjon er en potensiell frier. En ung kvinnelig advokat forsvarer jenta i den påfølgende rettssaken. Difret er basert på virkelige hendelser. Filmen er blitt vist under flere filmfestivaler, inkludert årets Film fra Sør.

Backtalk:

On Gender Equality, Let's Be Frank.

TEXT: PHUMZILE MLAMBO-NGCUKA, EXECUTIVE DIRECTOR OF UN WOMEN
 ♡PHUMZILEUNWOMEN

In 1995, world leaders and activists came together for the Fourth World Women's Conference in Beijing, China. There, 189 nations adopted the Beijing Declaration and Platform for Action, which imagines a world where each woman and girl participates fully and equally in all spheres of life. Where all have the right to live free from violence, to go to school, and to participate in decisions that affect their lives.

Right now, along with governments and civil society organizations, UN Women is in the process of reviewing progress made and challenges remaining in the implementation of the Beijing agenda. This process will culminate in March 2015 at the Commission on the Status of Women. So far we have received 158 national reports, and while we won't have final results until next year, a picture is emerging.

Two decades on, more girls are in school, more women have access to health care, and more women are working and assuming positions of leadership. One in five members of parliament are women, up from one in ten back in 1995. But this progress has been painfully slow and uneven.

In 2014, women still earn less than men for equal work, too few women have a say in the decisions that affect their lives, and one in three women worldwide will suffer physical or sexual violence in her lifetime. Gaps in reproductive rights and health care leave 800 women dying from preventable causes related to pregnancy and childbirth every day.

Over the past 20 years, much has been achieved. But it is time to speak frankly. At the current rate it will take 50 years to achieve gender equality in parliamentary representation and 80 to close the gender gap for women's economic participation and opportunity. We cannot be satisfied with these trajectories. When we celebrate mediocre progress we institutionalize failure,

and we are distracted from the shocking reality.

The World Bank recently reported that 128 countries still have laws that prevent women from participating equally in society and the economy. The global financial crisis and the fiscal austerity that followed have affected women disproportionately. And a global wave of extremism targets women and girls, and threatens to wind back hard-won gains for their rights.

These are tough times, calling for hard-nosed pragmatism and practical commitments. The Beijing Declaration and Platform for Action is a visionary document, but it is also a widely accepted roadmap for achieving gender equality.

Next year, governments will adopt a global development agenda to replace the Millennium Development Goals – it must include gender equality, and be backed by political commitment and resources.

« IT IS TIME TO SPEAK FRANKLY. AT THE CURRENT RATE IT WILL TAKE 50 YEARS TO ACHIEVE GENDER EQUALITY IN PARLIAMENTARY REPRESENTATION. »

At present, less than 10% of funding for development targets women. The gender funding gap is a massive collective failure, and the international community must accept responsibility and act to close it. The new goals will have 2030 as their deadline. **This has to be the last stretch in the centuries-old fight for gender equality. It cannot be an open-ended battle any longer.** □

B

PostAbonnement

RETURADRESSE: FOKUS
STORGT. 11, 0155 OSLO

Dette er FOKUS

- FOKUS - Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål - er et kompetanse- og ressurscenter for internasjonale kvinnespørsmål med vekt på informasjonsformidling og kvinneverdett utviklingsamarbeid.
- FOKUS' overordnede mål er å bidra til å bedre kvinners sosiale, økonomiske og politiske situasjon internasjonalt.
- FOKUS prioriterer følgende temaområder: Kvinner og klima, kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter, vold mot kvinner, kvinner, fred og sikkerhet, kvinners politiske deltakelse og rettigheter og kvinners økonomiske deltakelse og rettigheter.
- FOKUS består av 66 organisasjoner. Det omfatter ulike typer kvinneorganisasjoner, diasporaorganisasjoner og kvinnevalg i politiske partier, fagforbund, solidaritets- og bistandsorganisasjoner.
- FOKUS er nasjonalkomite for FN's kvinneorganisasjon UN Women.
- FOKUS ble formelt etablert i 1995 av 41 kvinneorganisasjoner i Norge, men opprinnelsen går tilbake til 1989 da kvinne-organisasjonene innledet et samarbeid rundt TV-aksjonen «Kvinner i den 3. verden». Med midler fra TV-aksjonen ble det opprettet et sekretariat som formidlet støtte til kvinneorganisasjoner i Norge som drev prosjektvirksomhet i samarbeid med søsterorganisasjoner i Sør.
- I 2005 fikk FOKUS igjen tildelt TV-aksjonen («Drømme-fanger»), denne gangen med tema vold mot kvinner
- FOKUS' arbeid har basis i kvinneorganisasjoner i Norge sin kunnskap, arbeidsmetoder og mål. Dette grunnlaget brukes til å bygge partnerskap med søsterorganisasjoner inter-nasjonalt og i land i Sør for å realisere kvinners rettigheter og bedre kvinners levekår. Dette er vårt bidrag til utvikling.
- Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit er beskytter for FOKUS.

Magasinet
Kvinner Sammen
laster du ned som
gratis app for iPad på
www.fokuskvinner.no

Få gratis papirabonnement
ved å sende navn og adresse til
fokus@fokuskvinner.no